GMINA GRODZICZNO

Uzasadnienie do Planu Ogólnego Gminy Grodziczno

Uzasadnienie
Do Uchwały Nr ……..
Rady Gminy Grodziczno
z dnia ……

Grodziczno, 2026 r.

opracowanie:

GM PROJEKT GRZEGORZ MALINOWSKI
UL. WĄSKA 32/2, 07-200 WYSZKÓW

główny projektant: **mgr inż. arch. Marianna Malinowska**

zespół autorski w składzie:

mgr inż. Grzegorz Malinowski

mgr inż. arch. Katarzyna Malinowska

inż. Emilia Dziubak

mgr inż. Pola Lasota

inż. Weronika Wzorek

Spis treści

1. CEL SPORZĄDZENIE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO....5
2. CHARKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO PLANEM....5
2.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ....5
2.2. STAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU I ZABUDOWY....5
2.3. ANALIZA OBOWIĄZUJĄCYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA TERENIE GMINY SZEPIETOWO....6
3. PRZYCZYNY WYZNACZENIA STREF PLANISTYCZNYCH W GRANICACH OKREŚLONYCH W PLANIE OGÓLNYM, W TYM PRZEDSTAWIENIE OBLICZEŃ POTWIERDZAJĄCYCH SPEŁNIENIE WARUNKU, O KTÓRYM MOWA W ART. 13D UST. 1 ALBO 3....8
3.1. CHŁONNOŚĆ TERENÓW NIEZABUDOWANYCH, W TYM LUK W ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWIE NA OBSZARACH OBJĘTYCH MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO....9
3.2. CHŁONNOŚĆ TERENÓW NIEZABUDOWANYCH, W TYM LUK W ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWIE NA OBSZARACH UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY, POZA GRANICAMI MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO....11
3.3. PORÓWNANIE ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ Z CHŁONNOŚCIĄ TERENÓW NIEZABUDOWANYCH....13
4. PRZYCZYNY WYZNACZENIA OBSZARU UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY LUB OBSZARU ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ W GRANICACH OKREŚLONYCH W PLANIE OGÓLNYM – W PRZYPADKU ICH WYZNACZENIA....14
4.1. WYZNACZENIE OBSZARÓW UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY W RAMACH ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY....14
5. PRZYCZYNY USTALENIA GMINNYCH STANDARDÓW URBANISTYCZNYCH W ZAKRESIE OKREŚLONYM W PLANIE OGÓLNYM....16
6. SPOSÓB UWZGLĘDNIENIA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 13B....22
6.1. USTALENIA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA....22
6.2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY....23
6.2.1. Formy ochrony przyrody oraz ich otuliny....23
6.2.2. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału....32
6.2.3. Obszary gruntów zmeliorowanych....32
6.2.4. Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy....33
6.2.5. Strefy ochronne ujęć wód....33
6.2.6. Obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych....34
6.2.7. Tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi....35
6.2.8. Udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji....35
6.2.9. Obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej....37
6.2.10. Zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 200o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 oraz z 2023 r. poz. 951 i

1688), lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej 37
6.2.11. Obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne 50
6.2.12. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne 50
6.2.13. Obszary ograniczonego użytkowania 51
6.2.14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji 51
6.2.15. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji 51
6.2.16. Obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją 51
6.2.17. Grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III oraz grunty leśne, ... 51
6.2.18. Zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej 53
6.2.19. Obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego 53
7. ROZMIESZCZENIE ISTNIEJĄCYCH I PLANOWANYCH OBIEKTÓW INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, TRANSPORTOWEJI TECHNICZNEJ WRAZ Z OBOWIĄZUJĄCYMI DLA OGRANICZENIAMI W ZAGOSPODAROWANIU 54
7.1. INFRASTUKTURA *S*POŁECZNA 54
7.1.1. Oświata 54
7.1.2. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna 54
7.1.3. Kultura 54
7.1.4. Sport 55
7.2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA 56
7.2.1. Układ komunikacyjny 56
7.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA 56
7.3.1. Zaopatrzenie w wodę 56
7.3.2. Odprowadzanie ścieków 57
7.3.3. Sieci energetyczne, cieplne i gazownicze 57
7.3.4. System gospodarki odpadami 59
8. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM ORAZ KRAJOBRAZY PRIORYTETOWE 59
9. OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE W ZAKRESIE WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 72 UST. 1–3 USTAWY Z DNIA 27 KWIETNIA 2001 R. – PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA 65
10. ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ W GMINIE 66
CZĘŚĆ GRAFICZNA 69

1. CEL SPORZĄDZENIE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Celem sporządzenia projektu planu ogólnego dla gminy Grodziczno jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju przestrzennego oraz harmonijnego zagospodarowania całego obszaru gminy poprzez ustalenie zasad zagospodarowania przestrzennego, stanowiących cel polityki przestrzennej gminy. Realizacja celu odbywać się będzie poprzez wyznaczenie stref planistycznych, gminnych standardów urbanistycznych oraz obszarów uzupełnienia zabudowy.

Plan stanowi akt prawa miejscowego, zawiera wiążące wytyczne dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy. Jest skorelowany ze strategią gminy oraz stanowi narzędzie mające ułatwić proces planowania przestrzennego, wpływając korzystnie na jakość życia mieszkańców oraz przyszły kształt gminy.

2. CHARKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO PLANEM

2.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina Grodziczno jest gminą wiejską położoną w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie nowomiejskim, na styku granicy z województwem kujawsko-pomorskim. Zajmuje powierzchnię 154,3 km², co stanowi 22,2% powierzchni powiatu, przy liczbie 5 786 mieszkańców (według danych na dzień 31 grudnia 2024 r.) i gęstości zaludnienia 38,1 os./km². Grodziczno jest gminą o stosunkowo rozproszonej strukturze osadniczej i niskiej intensywności zabudowy, typowej dla obszarów o dominującej funkcji rolniczej. Siedzibą gminy jest ośrodek gminny Grodziczno, znajdujący się w centralnej części gminy. W skład Gminy wchodzi 17 sołectw, w tym 19 wsi: Boleszyn, Białobłoty, Grodziczno, Jakubkowo, Katlewo, Kowaliki, Kuligi, Linowiec, Lorki, Montowo, Mroczenko, Mroczno, Nowe Grodziczno, Ostaszewo, Rynek, Świniarc, Trzcin, Zajączkowo, Zwiniarz.

Gmina Grodziczno graniczy z gminami:

- Lubawa – od północy;
- Kurzętnik, Bratian – od zachodu;
- Rybno – od wschodu;
- Lidzbark – od południowego wschodu;
- Brzozie (w obrębie województwa kujawsko–pomorskiego) – od południowego zachodu.

Gmina Grodziczno wraz z miastem Nowe Miasto Lubawskie oraz gminami Biskupiec, Grodziczno, Kurzętnik, Bratian w skład powiatu nowomiejskiego.

2.2. STAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU I ZABUDOWY

Gmina Grodziczno jest gminą z dominującą funkcją rolniczą, która obejmuje większość terenu gminy ok. 75% (teren wiejski gminy).

Tereny zabudowane, z przewagą zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zagrodowej są skupione przede wszystkim w gminie Grodziczno oraz mniejszych jednostkach osadniczych: w Boleszynie, Nowym Grodzicznie, Montowie, Mrocznie, Zajączkowie oraz grupach pozostałych wsi – wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Na terenie gminy w znikomym stopniu występuje zabudowa wielorodzinna - znajduje w większości w obrębie Linowiec, Montowo oraz Mroczno.

Gmina Grodziczno jest obszarem małej i lokalnej aktywności przemysłowej.

Lesistość gminy jest niewielka – ok. 17,43% powierzchni całej gminy. To przede wszystkim Welski Park Krajobrazy i jego otulina występujących w centralnej części gminy. Pozostałe kompleksy leśne są rozproszone i niewielkie. Przeważająca część lasów gminy została zastąpiona przez użytki rolne, trwałe użytki zielone i tereny zabudowane ze specyficzną roślinnością synantropijną oraz tereny przemysłowo–usługowe (w tym tereny wydobywcze).

Przez gminę nie przebiegają żadne ciągi o dużym natężeniu ruchu takie jak autostrady, drogi

szybkiego ruchu czy drogi krajowe. Przez obszar gminy przebiega fragment (o długości ok.11,77 km) drogi wojewódzkiej nr 541 (na trasie Lubawa – Lidzbark) oraz fragment (o długości ok.10,48 km) drogi wojewódzkiej nr 538 (na trasie Łasin – Nowe Miasto Lubawskie – Uzdowo – Rozdroże), która stanowi połączenia z miastem powiatowym na zachodzie oraz z drogą krajowa nr 15 (zlokalizowaną ok. 3,5 km na zachód od granic gminy) łączącą gminę ze stolicą województwa.

Ponadto, gmina posiada połączenie kolejowe poprzez linię kolejową Warszawa Wsch. – Działdowo–Iława – Gdynia (linia magistralna E–65, dwutorowa, zelektryfikowana) , której długość na terenie gminy wynosi 12,7 km. Umożliwia ona bezpośrednie powiązanie Gdyni z Warszawą. Położona jest w VI europejskim korytarzu transportowym łączącego państwa nadbałtyckie z krajami położonymi nad Morzem Adriatyckim i na Bałkanach. Średniodobowe natężenie ruchu pociągów na odcinku linii kolejowej w 2023 r. wyniosło 85 pociągów, z czego 24 stanowiły pociągi towarowe.

2.3. ANALIZA OBOWIĄZUJĄCYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA TERENIE GMINY SZEPIETOWO

Polityka przestrzenna gminy kształtowana jest m.in. poprzez ustalenia planów miejscowych, które obowiązują na terenie gminy o łącznej powierzchni 513,03 ha, co stanowi 3,33 % powierzchni całej gminy (15 425 ha).

Umiejscowienie terenów objętych mpzp przedstawia poniższa mapa, a ich wykaz – tabela:

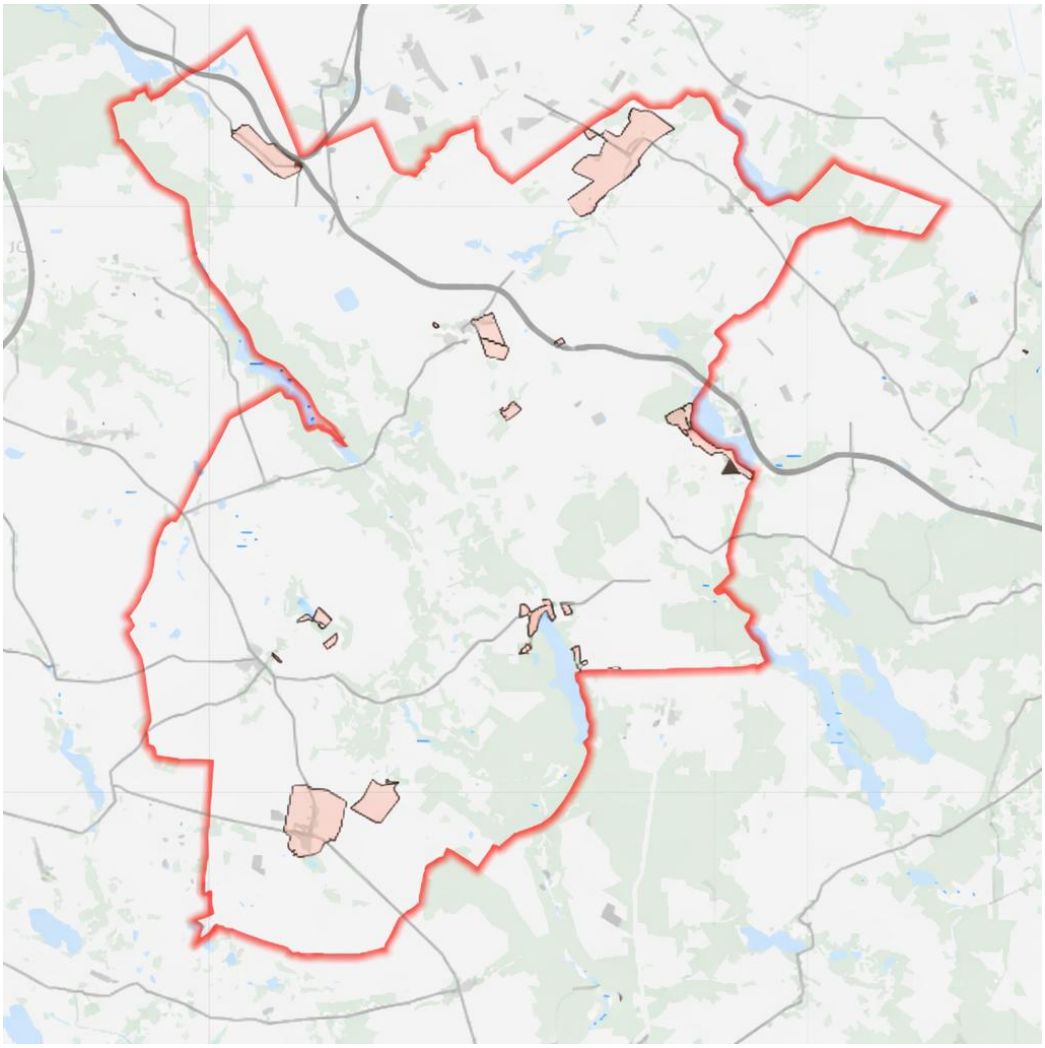

Rys. 1. Granice obszarów objętych ustaleniami planów miejscowych na terenie gminy Grodziczno (Źródło: oprac. własne na podst. https://sip.gison.pl/grodziczno)

Lp.	Pełna nazwa	Nr. uchwały	Data uchwały	Powierzchnia (ha)
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przy Domu Pomocy Społecznej w Nowym Grodzicznie (uchwała nr III/8/98)	III/8/98	1998-12-03	0.52
2	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów wokół jeziora w Mrocznie (uchwała nr III/7/98)	III/7/98	1998-12-03	7.84
3	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Grodziczno w części wsi Rynek obejmującej tereny letniskowe, rekreacyjne i mieszkaniowe (uchwała nr XVI/107/2000)	XVI/107/2000	2000-09-29	27.62
4	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego obrzeży jeziora Hartowiec, obejmującego część gruntów wsi Ostaszewo, z przeznaczeniem ich na cele usług turystyki, rekreacji i wypoczynku, z indywidualną zabudową letniskową i mieszkaniową (uchwała nr XV/143/2004)	XV/143/2004	2004-05-27	43.07
5	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy produkcyjno-gospodarczej i usługowej, obejmującego działkę geodezyjną nr 88/2 położoną na gruntach wsi Montowo. (uchwała nr XV/142/2004)	XV/142/2004	2004-05-27	1.47
6	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obrzeży jeziora Hartowiec, obejmującego część gruntów wsi Ostaszewo, gmina Grodziczno (uchwała nr XXX/228/2006)	XXX/228/2006	2006-08-01	0.62
7	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący działkę geodezyjną nr 145 położoną na gruntach wsi Zajączkowo (uchwała nr XXXIX/233/2010)	XXXIX/233/2010	2010-02-25	0.81
8	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący działki nr 150 i 151 położone na gruntach wsi Mroczno (uchwała nr XLIII/257/2010)	XLIII/257/2010	2010-07-28	0.67
9	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych przy drodze wojewódzkiej w miejscowości Grodziczno, gmina Grodziczno (uchwała nr IV/27/2011)	IV/27/2011	2011-01-29	13.95
10	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obrzeży jeziora Hartowiec, obejmującego część gruntów wsi Ostaszewo (uchwała nr V/49/2011)	V/49/2011	2011-03-25	1.45
11	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący działkę geodezyjną nr 317/2 położoną na gruntach wsi Mroczno (uchwała nr XVI/126/2012)	XVI/126/2012	2012-02-27	3.00
12	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów pod budownictwo mieszkaniowe w miejscowości Grodziczno, gmina Grodziczno (uchwała nr XXXIII/207/2017)	XXXIII/207/2017	2017-06-02	21.34
13	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębach geodezyjnych Grodziczno i Nowe Grodziczno, gmina Grodziczno (uchwała nr XLVII/299/2018)	XLVII/299/2018	2018-08-22	6.69
14	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Kowaliki, gmina Grodziczno (uchwała nr XII/75/2019)	XII/75/2019	2019-10-24	42.84
15	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Boleszyn, gmina Grodziczno (uchwała nr XXIII/144/2020)	XXIII/144/2020	2020-12-16	121.97
16	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Świniarc, gmina Grodziczno (uchwała nr III/19/2024)	III/19/2024	2024-06-07	162.62
17	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Zajączkowo, gmina Grodziczno (uchwała nr X/55/2024)	X/55/2024	2024-11-27	56.55

Tabela 1. *Wykaz terenów objętych mpzp, gmina Grodziczno (https://sip.gison.pl/grodziczno)*

3. PRZYCZYNY WYZNACZENIA STREF PLANISTYCZNYCH W GRANICACH OKREŚLONYCH W PLANIE OGÓLNYM, W TYM PRZEDSTAWIENIE OBLICZEŃ POTWIERDZAJĄCYCH SPEŁNIENIE WARUNKU, O KTÓRYM MOWA W ART. 13D UST. 1 ALBO 3

Zgodnie z art. 13d ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.) przy wyznaczaniu stref planistycznych w pierwszej kolejności uwzględnia się obszary, dla których w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej, obszarach uzupełnienia zabudowy oraz obszarach z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej, z wyłączeniem luk w tej zabudowie, biorąc pod uwagę uwarunkowania, o których mowa w art. 13b ww. ustawy.

W związku z powyższym należy obliczyć chłonność terenów niezabudowanych, umożliwiających realizację funkcji mieszkaniowej, objętych obowiązującymi planami miejscowymi oraz chłonność terenów niezabudowanych występujących w ramach wyznaczonego obszaru uzupełnienia zabudowy. Chłonność ta – to przewidywana liczba mieszkańców, która będzie zamieszkiwała tereny obecnie niezabudowane, dla których z planu ogólnego wynika możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej przy optymalnym wykorzystaniu terenów.

W celu obliczenia chłonności należy uwzględniać: powierzchnię terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie oraz chłonność terenów zabudowanych w sposób najbardziej zbliżony do planowanego w strefie w zakresie rodzaju zabudowy i nadziemnej intensywności zabudowy, z możliwością uwzględnienia prognozowanych proporcji między funkcją mieszkaniową a innymi funkcjami, zgodnie z zapisami *Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023r., poz. 2758)*.

W celu wyliczenia chłonności (*Ch*) zastosowano następujący wzór:

$$Ch = \frac{PUM}{Puż} \times Wsk.osób\ na\ 1\ mieszkanie$$

gdzie:

Puż – przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w gminie, wynosząca 90,7 m^2 (dane GUS, stan na 31.12.2024 r.),

Wsk. osób na 1 mieszkanie – średnia liczba osób zamieszkujących jedno mieszkanie, wynosząca 3,25 osoby (dane GUS, stan na 31.12.2024 r.),

PUM – powierzchnia użytkowa mieszkań, wyliczona jako 80% powierzchni całkowitej (Pc) w przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz 70% powierzchni całkowitej (Pc) w przypadku terenów zabudowy zagrodowej, liczonej ze wzoru:

$$Pc = Pt_{netto} \times Iz$$

gdzie:

Pt_{netto} – powierzchnia terenu netto, stanowiąca udział funkcji mieszkaniowej, tj. pomniejszona o powierzchnię terenów towarzyszących, np. dróg, zieleni, infrastruktury towarzyszącej, terenów funkcji równorzędnej do realizacji lub terenów możliwych do realizacji wg profilu podstawowego i/lub dodatkowego z uwagi na wielofunkcyjny charakter strefy;

Iz – nadziemna intensywność zabudowy.

3.1. CHŁONNOŚĆ TERENÓW NIEZABUDOWANYCH, W TYM LUK W ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWIE NA OBSZARACH OBJĘTYCH MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Do obliczenia chłonności terenów niezabudowanych objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego przyjęto wartości bazujące na analizie istniejącego zagospodarowania na obszarze gminy Grodziczno. Na obszarze obowiązujących planów miejscowych funkcję mieszkaniową można realizować na terenach przeznaczonych pod: zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, mieszkaniową jednorodzinną i usługową oraz usługowo-mieszkaniową, a także zabudowę letniskową oraz zabudowę zagrodową.

W wyniku analizy ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przyjęto następujące powierzchnie nowo wydzielanych działek budowlanych dla terenów o funkcji mieszkaniowej: Przyjęto założenie, że w jednym budynku mieszkalnym lub mieszkaniu zamieszka średnio **3,25 osoby**, a przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wyniesie **90,7 m^2**, jak wskazują dane GUS (stan na 31.12.2024 r.) dla gminy Grodziczno.

a) powierzchnia niezabudowanych terenów **zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN)** wyznaczona na terenie gminy w obowiązujących planach miejscowych wynosi Pt = 320 350,96 m^2.

   Uwzględniając istniejące zagospodarowanie na terenie gniny przyjęto:
   Udział funkcji mieszkaniowej - 0,6,
   Nadziemną intensywność zabudowy (Iz) – 0,2.

   Wyliczono powierzchnię terenu netto - Pt_{netto} = 320 350,96 m^2 x 0,6 = 192 210,58 m^2
   oraz powierzchnię całkowitą Pc = 192 210,58 m^2 x 0,2 = 38 442,12 m^2,
   a następnie powierzchnię użytkową mieszkań PUM = 0,8 x 38 442,12 m^2 = 30 753,69 m^2
   Przyjmując przeciętną powierzchnię użytkową 90,7 m^2 otrzymano ilość mieszkań równą 339.
   Przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w gminie równej 3,25 osoby, otrzymano:
   339 x 3,25 osoby = **1 101 osób**.

b) powierzchnia niezabudowanych terenów **zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej (MNU)** wyznaczona na terenie gminy w obowiązujących planach miejscowych wynosi Pt = 65 299,00 m^2.

   Uwzględniając istniejące zagospodarowanie na terenie gminy przyjęto:
   Udział funkcji mieszkaniowej – 0,3 (założony 0,6 zmniejszony o 50%, uwzględniający możliwość realizacji równorzędnych funkcji: mieszkaniowej oraz usługowej),
   Nadziemną intensywność zabudowy (Iz) – 0,2.

   Wyliczono powierzchnię terenu netto - Pt_{netto} = 65 299,00 m^2 x 0,3 = 19 589,70m^2
   oraz powierzchnię całkowitą Pc = 19 589,70 m^2 x 0,2 = 3 917,94 m^2,
   a następnie powierzchnię użytkową mieszkań PUM = 0,8 x 3 917,94 m^2 = 3 134,35 m^2
   Przyjmując przeciętną powierzchnię użytkową 90,7 m^2 otrzymano ilość mieszkań równą 34.
   Przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w gminie równej 3,25 osoby, otrzymano:
   34 x 3,25 osoby = **110 osób**.

c) powierzchnia niezabudowanych terenów **zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (UM)** wyznaczona na terenie gminy w obowiązujących planach miejscowych wynosi Pt = 9 654,15 m^2.

Uwzględniając istniejące zagospodarowanie na terenie gminy przyjęto:
Udział funkcji mieszkaniowej - 0,24 (założony 0,6 zmniejszony o 60%, uwzględniający możliwość realizacji funkcji uzupełniającej - mieszkaniowej),
Nadziemną intensywność zabudowy (Iz) – 0,2.

Wyliczono powierzchnię terenu netto - Pt_{netto} = 9 654,15 m^2 x 0,24 = 2 317,00 m^2
oraz powierzchnię całkowitą Pc = 2 317,00 m^2 x 0,2 = 463,40 m^2,
a następnie powierzchnię użytkową mieszkań PUM = 0,8 x 463,40 m^2 = 370,72 m^2
Przyjmując przeciętną powierzchnię użytkową 109,9 m^2 otrzymano ilość mieszkań równą 4.
Przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w gminie równej 3,25 osoby, otrzymano:
4 x 3,25 osoby = **13 osób**.

d) powierzchnia niezabudowanych terenów **zabudowy letniskowej (UTL)** wyznaczona na terenie gminy w obowiązujących planach miejscowych wynosi Pt = 26 989,78 m^2.

Uwzględniając istniejące zagospodarowanie na terenie gminy przyjęto:
Udział funkcji mieszkaniowej - 0,6,
Nadziemną intensywność zabudowy (Iz) – 0,15.

Wyliczono powierzchnię terenu netto - Pt_{netto} = 26 989,78 m^2 x 0,6 = 16 193,87 m^2
oraz powierzchnię całkowitą Pc = 16 193,87 m^2 x 0,15 = 2 429,08 m^2,
a następnie powierzchnię użytkową mieszkań PUM = 0,8 x 2 429,08 m^2 = 1 943,26 m^2
Przyjmując przeciętną powierzchnię użytkową 90,7 m^2 otrzymano ilość mieszkań równą 21.
Przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w gminie równej 3,25 osoby, otrzymano:
21 x 3,25 osoby = **68 osób**.

e) powierzchnia niezabudowanych terenów **zabudowy zagrodowej (RM)** wyznaczona na terenie gminy w obowiązujących planach miejscowych wynosi Pt = 535 578,00 m^2.

Uwzględniając istniejące zagospodarowanie na terenie gminy przyjęto:
Udział funkcji mieszkaniowej - 0,6,
Nadziemną intensywność zabudowy (Iz) – 0,15.

Wyliczono powierzchnię terenu netto - Pt_{netto} = 535 578,00 m^2 x 0,6 = 321 346,80 m^2
oraz powierzchnię całkowitą Pc = 321 346,80 m^2 x 0,15 = 48 202,02 m^2,
a następnie powierzchnię użytkową mieszkań PUM = 0,7 x 48 202,02 m^2 = 33 741,41 m^2
Przyjmując przeciętną powierzchnię użytkową 90,7 m^2 otrzymano ilość mieszkań równą 372.
Przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w gminie równej 3,25 osoby, otrzymano:
372 x 3,25 osoby = **1209 osób**.

Symbol	Przeznaczenie terenu	Powierzchnia terenu [m^2]	Udział funkcji mieszkaniowej	Powierzchnia terenu netto [m^2]	Intensywność zabudowy (Iz)	Powierzchnia całkowita (Pc) [m^2]	Powierzchnia użytkowa mieszkań (PUM) [m^2]	Ilość mieszkań	Ilość osób
MN	**tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej**	**320 350,96**	**0,6**	**192 210,58**	**0,2**	**38 442,12**	**30 753,69**	**339**	**1 101**
MNU	**tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej**	**65 299,00**	**0,3***	**19 589,70**	**0,2**	**3 917,94**	**3 134,35**	**34**	**110**
UM	**tereny zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej**	**9 654,15**	**0,24****	**2 317,00**	**0,2**	**463,40**	**370,72**	**4**	**13**
UTL	**tereny zabudowy letniskowej**	**26 989,78**	**0,6**	**16 193,87**	**0,15**	**2 429,08**	**1 943,26**	**21**	**68**
RM	**tereny zabudowy zagrodowej**	**535 578,00**	**0,6**	**321 346,8**	**0,15**	**48 202,02**	**33 741,41**	**372**	**1 209**
	Suma:	**957 871,89**					**Suma:**	**770**	**2 501**

** zmniejszony o 50%, uwzględniający możliwość realizacji równorzędnych funkcji: mieszkaniowej oraz usługowej*
*** zmniejszony o 60%, uwzględniający możliwość realizacji równorzędnych funkcji uzupełniającej – mieszkaniowej*
Tabela 2. *Chłonność terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie, na obszarach objętych obowiązującymi planami miejscowymi*

Chłonność terenów niezabudowanych, w tym stanowiących luki w istniejącej zabudowie, zlokalizowanych na obszarach objętych ustaleniami planów miejscowych, przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wynosi **2501 osób.**

3.2. CHŁONNOŚĆ TERENÓW NIEZABUDOWANYCH, W TYM LUK W ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWIE NA OBSZARACH UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY

Obszary uzupełnienia zabudowy, stanowiące tereny niezabudowane, w tym luki w istniejącej zabudowie, zajmują powierzchnię **1 139 363,07 m^2** na terenie gminy, z czego 67 116,25 m^2 znajduje się w strefie wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową, 991 115,56 m^2 znajduje się w strefie wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, zaś 81 131,26 m^2 znajduje się w strefie wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną.

W związku z wielofunkcyjnym charakterem stref ustalono, że zabudowa związana z funkcją mieszkalną będzie stanowiła 60% terenu. Pozostały obszar będzie przeznaczony m.in. pod tereny usług, tereny komunikacji oraz tereny infrastruktury technicznej, czy też infrastrukturę towarzyszącą.

Przyjęto założenie, że w jednym budynku mieszkalnym lub mieszkaniu zamieszka średnio **3,25 osoby**, a przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wyniesie **90,7 m^2**, jak wskazują dane GUS (stan na 31.12.2024 r.) dla gminy Grodziczno.

a) powierzchnia niezabudowanych terenów **o funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej (SJ)** wyznaczona na obszarach uzupełnienia zabudowy na terenie gminy wynosi Pt = 991 115,56 m^2.

Uwzględniając istniejące zagospodarowanie na terenie gminy przyjęto:

Udział funkcji mieszkaniowej - 0,36 (założony 0,6 zmniejszono ze względu na wielofunkcyjny charakter strefy przyjmując 60% wykorzystania terenu),
Nadziemną intensywność zabudowy (Iz) – 0,2.

Wyliczono powierzchnię terenu netto - Pt_{netto} = 991 115,56 m^2 x 0,36 = 356 801,60 m^2
oraz powierzchnię całkowitą Pc = 356 801,60 m^2 x 0,2 = 71 360,32 m^2,
a następnie powierzchnię użytkową mieszkań PUM = 0,8 x 71 360,32 m^2 = 57 088,26 m^2
Przyjmując przeciętną powierzchnię użytkową 90,7 m^2 otrzymano ilość mieszkań równą 629.
Przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w gminie równej 3,25 osoby, otrzymano:
629 x 3,25 osoby = **2 044 osób**

b) powierzchnia niezabudowanych terenów **o funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej (SW)** wyznaczona na obszarach uzupełnienia zabudowy na terenie gminy wynosi Pt = 81 131,26 m^2.

Uwzględniając istniejące zagospodarowanie na terenie gminy przyjęto:
Udział funkcji mieszkaniowej - 0,36 (założony 0,6 zmniejszono ze względu na wielofunkcyjny charakter strefy przyjmując 60% wykorzystania terenu),
Nadziemną intensywność zabudowy (Iz) – 0,6.

Wyliczono powierzchnię terenu netto - Pt_{netto} = 81 131,26 m^2 x 0,36 = 29 207,25 m^2
oraz powierzchnię całkowitą Pc = 29 207,25 m^2 x 0,6 = 17 524,35 m^2,
a następnie powierzchnię użytkową mieszkań PUM = 0,8 x 17 524,35 m^2 = 14 019,48 m^2
Przyjmując przeciętną powierzchnię użytkową 90,7 m^2 otrzymano ilość mieszkań równą 154.
Przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w gminie równej 3,25 osoby, otrzymano:
154 x 3,25 osoby = **500 osób**

c) powierzchnia niezabudowanych terenów **o funkcji zagrodowej (SZ)** wyznaczona na obszarach uzupełnienia zabudowy na terenie gminy wynosi Pt = 67 116,25 m^2.

Uwzględniając istniejące zagospodarowanie na terenie gminy przyjęto:
Udział funkcji mieszkaniowej - 0,36 (założony 0,6 zmniejszono ze względu na wielofunkcyjny charakter strefy przyjmując 60% wykorzystania terenu),
Nadziemną intensywność zabudowy (Iz) – 0,15.

Wyliczono powierzchnię terenu netto - Pt_{netto} = 67 116,25 m^2 x 0,36 = 24 161,85 m^2
oraz powierzchnię całkowitą Pc = 24 161,85 m^2 x 0,15 = 3 624,28 m^2,
a następnie powierzchnię użytkową mieszkań PUM = 0,7 x 3 624,28 m^2 = 2 536,99 m^2
Przyjmując przeciętną powierzchnię użytkową 90,7 m^2 otrzymano ilość mieszkań równą 27.
Przy założeniu przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie w gminie równej 3 osoby, otrzymano:
27 x 3,25 osoby = **87 osób**

Symbol strefy	Nazwa strefy	Powierzchnia terenu [m^2]	Udział funkcji mieszkaniowej	Powierzchnia terenu netto [m^2]	Intensywność zabudowy (Iz)	Powierzchnia całkowita (Pc) [m^2]	Powierzchnia użytkowa mieszkań (PUM) [m^2]	Ilość mieszkań	Ilość osób
SJ	**strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną**	**991 115,56**	**0,36***	**353 843,01**	**0,2**	**70 768,60**	**56 614,88**	**629**	**2 044**
SW	**strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną**	**81 131,26**	**0,36***	**29 207,25**	**0,6**	**17 524,35**	**14 019,48**	**154**	**500**
SZ	**strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową**	**67 116,25**	**0,36***	**24 161,85**	**0,15**	**3 624,28**	**2 536,99**	**27**	**87**
	Suma:	**1 139 363,07**					**Suma:**	**805**	**2 631**

** wartość 0,6 zmniejszono ze względu na wielofunkcyjny charakter strefy, przyjmując 60% wykorzystania terenu*

Tabela 3. *Chłonność terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie, na obszarach uzupełnienia zabudowy.*

Chłonność obszarów uzupełnienia zabudowy, położonych na terenie gminy Grodziczno, wynosi **2 631 osób**.

3.3. PORÓWNANIE ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ Z CHŁONNOŚCIĄ TERENÓW NIEZABUDOWANYCH

Zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Grodziczno będzie wynosić **1268 osób.**

Chłonność terenów niezabudowanych, w tym stanowiących luki w istniejącej zabudowie, zlokalizowanych na obszarach obowiązujących planów miejscowych przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wynosi **2501 osób**.

Natomiast chłonność położonych na terenie gminy Grodziczno obszarów uzupełnienia zabudowy wynosi **2631 osób**.

Łączna chłonność terenów niezabudowanych wyrażona liczbą osób wynosi **5132**.

Zgodnie z art. 13d ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.) *„W strefach planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1–3, suma chłonności terenów niezabudowanych w tych strefach w całej gminie, w tym luk w istniejącej zabudowie, nie może być mniejsza niż 70% oraz większa niż 130% wartości zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie."*

W związku z tym, że chłonność terenów niezabudowanych, wynosząca 4 960 osób, co stanowi 391 % zapotrzebowania, na obszarze gminy Grodziczno nie można wyznaczyć dodatkowych stref planistycznych, umożliwiających realizację funkcji mieszkaniowej, na innych obszarach niż przeznaczonych pod tę funkcję w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obszarach uzupełnienia zabudowy w ramach istniejącej zabudowy.

chłonność terenów niezabudowanych [liczba osób]		**zapotrzebowania na nową zabudowę** [liczba osób]		
w tym luk na terenach mpzp	2501	Obliczone zapotrzebowanie wynosi **1268 osób**		
w tym luk w istniejącej zabudowie na OUZ	2631			
	5132	*>ZAP =*	*1268*	*<130% = 1648*

Tabela 4. *Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów niezabudowanych*

W wyniku projektowanych przewidywanych zmian na obszarach objętych planami miejscowymi,

umożliwiającymi realizację funkcji mieszkaniowej, przeznaczono na inne, niż mieszkaniowa, funkcje – tereny o łącznej powierzchni 1,36 ha, przeznaczając część tej powierzchnia na nowoprojektowane strefy planistyczne - wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ) na działkach ew. o nr 357 w obrębie Trzcin oraz o nr 38 (część), 36 (część), 35, 54 (część), 33 w obrębie Montowo, o łącznej powierzchni 0,98 ha. Planowana wymiana stref nie ma żadnego wpływu na bilans chłonności terenów.

Strefy planistyczne zostały wyznaczone na podstawie:

- obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- obszarów uzupełnienia zabudowy w ramach istniejącej zabudowy, w tym z uwzględnianiem poszerzenia zgodnie z § 1 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym,
- istniejącej zabudowę i zagospodarowania terenu,
- danych z bazy ewidencji gruntów i budynków,
- zdjęć lotniczych (ortofotomapy),
- złożonych wniosków w toku prowadzonej procedury planistycznej.

W związku z powyższym, na obszarze gminy Grodziczno wyznaczono następujące strefy planistyczne:

- SW strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- SJ strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- SZ strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,
- SU strefa usługowa,
- SH strefa handlu wielkopowierzchniowego,
- SP strefa gospodarcza,
- SR strefa produkcji rolniczej,
- SI strefa infrastrukturalna,
- SN strefa zieleni i rekreacji,
- SC strefa cmentarzy,
- SG strefa górnictwa,
- SO strefa otwarta,
- SK strefa komunikacyjna;

Ww. strefy stanowią gminne standardy urbanistyczne. Szczegółową charakterystykę stref stanowi katalog, określający profil funkcjonalny danej strefy planistycznej, podstawowy i dodatkowy oraz parametry i wskaźniki dla poszczególnych stref.

4. PRZYCZYNY WYZNACZENIA OBSZARU UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY LUB OBSZARU ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ W GRANICACH OKREŚLONYCH W PLANIE OGÓLNYM – W PRZYPADKU ICH WYZNACZENIA

4.1. WYZNACZENIE OBSZARÓW UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY W RAMACH ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY

Obszar Uzupełniania Zabudowy (OUZ) został wyznaczony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz. U. z 2024r. poz. 729).

Niezbędne dane pochodzące z baz danych Ewidencji Gruntów i Budynków oraz obiektów topograficznych o szczegółowości zapewniającej tworzenie standardowych opracowań kartograficznych w skalach 1:500, 1:1000 zgodnie z § 1 ust. 2 rozporządzenia.

Na wstępie prac określono zgrupowania nie mniej niż 5 budynków, w których obrys każdego z budynków w zgrupowaniu znajduje się w odległości nie większej niż 100 m od obrysu co najmniej jednego innego budynku w zgrupowaniu. W zgrupowaniu muszą znaleźć się odpowiednie rodzaje budynków określone według Klasyfikacji Środków Trwałych, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 773), tj.:

- budynki przemysłowe o symbolu 101,
- budynki handlowo-usługowe o symbolu 103,
- budynki biurowe o symbolu 105,
- budynki szpitali i inne budynki opieki zdrowotnej o symbolu 106,
- budynki oświaty, nauki i kultury oraz budynki sportowe o symbolu 107,
- pozostałe budynki niemieszkalne o symbolu 109,
- budynki mieszkalne o symbolu 110.

Dla tak wyselekcjonowanych budynków wyznaczono obszary ograniczone krzywą odległą o 50 m od ich obrysów, z włączeniem do nich obszarów (powstałych luk) o jednostkowej powierzchni nie większej niż 5000 m^2. Następnie wyznaczono obszar ograniczony krzywą wyznaczoną w kierunku wewnętrznym od określonego już obszaru o promieniu 40 m. Różnica tych dwóch obszarów stanowi obszar uzupełnienia zabudowy.

Na terenie gminy Grodziczno otrzymano obszar uzupełnienia zabudowy o powierzchni **162,64 ha.**

W myśl § 1 ust. 5 rozporządzenia dopuszcza się rozszerzenie granic obszarów uzupełnienia zabudowy wyznaczonych w sposób, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając lokalne uwarunkowania oraz politykę przestrzenną gminy, jednak nie więcej niż o obszar o łącznej powierzchni obliczonej zgodnie ze wzorem:

$$\mathbf{P_p = 25\ \% * (P_b - P_u)}$$

gdzie:

P_p – oznacza łączną maksymalną powierzchnię powiększenia obszarów uzupełnienia zabudowy wyznaczonych w sposób, o którym mowa w ust. 1, w wyniku rozszerzenia ich granic,

P_b – oznacza łączną powierzchnię obszarów wyznaczonych w sposób, o którym mowa w ust. 1 pkt 1–3,

P_u – oznacza łączną powierzchnię obszarów uzupełnienia zabudowy wyznaczonych w sposób, o którym mowa w ust. 1.

P_b – powierzchnia obszaru wyznaczonego w sposób o którym mowa w ust. 1 pkt 1–3 rozporządzenia wynosi **445,58 ha.**

P_u – łączna powierzchnia obszarów uzupełnienia zabudowy wyznaczonych w sposób, o którym mowa w ust. 1 rozporządzenia wynosi **162,64 ha.**

OUZ można rozszerzyć o obszar łącznej powierzchni nie przekraczającej:

P_p = 25 % ***** (445,58 – 162,64) = **70,735 ha**

W projekcie planu ogólnego wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy o łącznej powierzchni **219,28 ha**, która mieści się w kryteriach dopuszczenia rozszerzenie granic obszarów uzupełnienia zabudowy:

$\underline{219{,}28 - P_u = 219{,}28 - 162{,}64 = \mathbf{56{,}64\ ha} < P_p = 70{,}735\ ha}$

Tak wyznaczony obszar uwzględnia lokalne uwarunkowania, m.in. ograniczenia wynikające z występowania gruntów chronionych, rolnych klasy II-III, a także politykę przestrzenną gminy, którą kształtują nie tylko ustalenia planów miejscowych, ale także decyzje ustalające warunki zabudowy.

5. PRZYCZYNY USTALENIA GMINNYCH STANDARDÓW URBANISTYCZNYCH W ZAKRESIE OKREŚLONYM W PLANIE OGÓLNYM

W projekcie planu ogólnego wyznaczono dwanaście stref planistycznych, tworzących gminny katalog stref planistycznych. W każdej strefie planistycznej określono profil funkcjonalny, który obejmuje tereny określone w ramach profilu funkcjonalnego podstawowego oraz wybrane tereny określone w ramach profilu funkcjonalnego dodatkowego, a także wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Strefy planistyczne wyznaczono uwzględniając:

- ustalenia obowiązujących planów miejscowych, w tym przeznaczenie podstawowe oraz uzupełniające, a także wskaźniki zagospodarowania terenu,
- uwarunkowania dotyczące m.in.: form ochrony przyrody, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, stref ochronnych ujęć wody, terenów górniczych i obszarów górniczych wraz z filarami ochronnymi, udokumentowanych złóż kopalin, ochrony zabytków, terenów zamkniętych i ich stref ochronnych, gruntów chronionych - rolnych, stanowiących użytki klas III oraz leśnych,
- wnioski mieszkańców dotyczące wyznaczenia terenów o funkcji mieszkaniowej, z uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy,
- wnioski mieszkańców dotyczące wyznaczenia terenów o funkcji innej niż mieszkaniowa, z uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy,
- wnioski instytucji i organów, z uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy,
- istniejącą zabudowę i zagospodarowanie terenu.

Na gminny katalog stref planistycznych składają się:

1) SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
1SW-21SW	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,2	15,0	60	30

2) SJ - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
1–4SJ, 8SJ, 10–51SJ, 53–70SJ, 72–75SJ, 77–88SJ, 93SJ, 95 SJ, 116–117SJ, 119–147SJ, 149–175SJ, 185SJ, 187SJ, 189–193SJ, 195SJ, 197SJ, 201–206SJ, 208–243SJ, 245–246SJ, 248–252SJ	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,6	12,0	50	30
76SJ, 89–92SJ, 94SJ, 96SJ, 102–111SJ, 113–115SJ, 176–184SJ, 186SJ, 188SJ, 194SJ, 196SJ, 198–200SJ						40
5-7SJ						20
9SJ		teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód				
52SJ, 71SJ, 118SJ, 207SJ, 244SJ, 247SJ						30
97-101SJ, 112SJ, 148SJ						40

3) SZ - strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
89SZ, 121SZ	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,5	12,0	40	20
1–88SZ, 90–120SZ, 122–144SZ, 148–149SZ, 151SZ, 156SZ,						30

176SZ, 178–180SZ, 212–261SZ, 266–334SZ, 337SZ, 339SZ, 347–348SZ, 350–388SZ, 416SZ, 418–420SZ, 422–423SZ, 434–535SZ	działkowych, teren infrastruktury technicznej					
145–147SZ, 150SZ, 152–155SZ, 157–175SZ, 177SZ, 181–211SZ, 262–265SZ, 335–336SZ, 338SZ, 340–346SZ, 349SZ, 389–415SZ, 417SZ, 421SZ, 424–433SZ						40

4) SU - strefa usługowa:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
28SU, 31SU, 34SU	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,8	13,0	60	20
1-13SU, 16SU, 18-19SU, 21-25SU, 29-30SU, 32-33SU, 35-41SU, 43SU, 45-48SU, 50-58SU, 60SU						30
20SU, 26-27SU, 44SU						40
14-15SU, 17SU, 49SU, 59SU				15,0		30
42SU						40

5) SH - strefa handlu wielkopowierzchniowego:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
1SH, 2SH	teren handlu wielkopowierzchniowego, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,0	12,0	60	30

6) SP- strefa gospodarcza

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
1SP-6SP, 8SP-12SP, 15SP, 17SP-20SP	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,0	15,0	70	20
7SP, 13SP, 14SP, 16SP						30

7) SR - strefa produkcji rolniczej:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
31SR	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,8	15,0	60	40
1SR-16SR, 18SR-30SR, 46SR-68SR, 70SR-73SR, 75SR-81SR, 83SR-104SR, 113SR-115SR, 124SR-125SR, 129SR, 132SR-133SR, 137SR, 140SR-141SR, 147SR-148SR						30
17SR,		teren elektrowni				

105SR-112SR, 130SR-131SR, 134SR-136SR, 138SR-139SR, 142SR-146SR		słonecznej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód				
32SR-45SR, 74SR, 82SR, 116SR-123SR, 126SR-128SR						40
69SR		teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód				30

8) SI - strefa infrastrukturalna:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
1SI-22SI	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	20

9) SN - strefa zieleni i rekreacji:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
31SN, 34SN, 36SN	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni naturalnej, teren lasu				50
1SN, 3–7SN, 9SN, 12–15SN, 17–20SN, 22SN, 24–25SN, 29–30SN, 32–33SN, 35SN, 38–46SN, 49SN, 52SN, 54–57SN, 60–61SN, 63SN, 66SN, 69–76SN, 80SN		teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu	-	-	-	

2SN, 16SN, 21SN, 23SN, 26SN-28SN, 37SN, 58SN, 62SN, 79SN			-	12,0	-	
10SN-11SN, 50SN-51SN, 53SN, 59SN, 64SN-65SN, 67SN-68SN, 77SN				15,0		
78SN						30
8SN				-		
48SN						40

10) SC - strefa cmentarzy:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
5SC	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	15
4SC						20
1SC-3SC, 6SC-13SC						30

11) SG - strefa górnictwa:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
1SG-4SG	teren górnictwa i wydobycia, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	-

12) SO - strefa otwarta:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
1–20SO, 22–23SO, 25–27SO, 29–32SO, 35–36SO	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren	teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej	-	-	-	-
24SO, 37SO		teren elektrowni wiatrowej, teren zieleni urządzonej				

21SO, 28SO	infrastruktury technicznej	teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej				
33SO–34SO		teren zieleni urządzonej				

13) SK - strefa komunikacyjna:

Oznaczenie	Profil funkcjonalny		maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalnej wysokości zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej
-	podstawowy	dodatkowy	-	[m]	[%]	[%]
1SK-6SK	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-	-	-	-

6. SPOSÓB UWZGLĘDNIENIA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 13B

6.1. USTALENIA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest narzędziem do realizacji jednego z ważniejszych zadań samorządu województwa, jakim jest kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie. Polityka przestrzenna wskazuje cele rozwoju przestrzennego zagospodarowania oraz sposób ich realizacji oddziałując na główne elementy zagospodarowania przestrzennego regionu. kształtowania ładu przestrzennego i eliminowania konfliktów przestrzennych. Przyjęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego cele i kierunki polityki przestrzennej oraz zasady i działania, są spójne z celami i ustaleniami „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”,

Główne cele polityki przestrzennej Województwa Warmińsko-Mazurskiego:

- Ład przestrzenny i zrównoważony rozwój jako podstawa kształtowania polityki przestrzennej województwa;
- Kształtowanie policentrycznej struktury sieci osadniczej województwa;
- Zrównoważony rozwój ośrodków osadniczych w celu kształtowania spójności terytorialnej oraz poprawy jakości życia mieszkańców;
- Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego i krajobrazu;
- Uwzględnianie w polityce przestrzennej wymogów ochrony środowiska, w tym kształtowanie spójności terytorialnej i funkcjonalnej przestrzeni przyrodniczej;
- Ochrona środowiska kształtującego warunki życia człowieka
- Zapobieganie powodzi oraz ograniczanie jej negatywnych skutków dla życia i zdrowia ludzi, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej i środowiska;
- Ochrona dziedzictwa kulturowego i kształtowanie tożsamości regionalnej;
- Podnoszenie standardu oraz zwiększanie dostępności usług edukacji, zdrowia i pomocy społecznej;
- Kształtowanie optymalnego modelu rozmieszczenia w przestrzeni obiektów kultury, sztuki i sportu, w celu zaspokojenia potrzeb i aspiracji mieszkańców regionu;
- Wzrost konkurencyjności regionu i wielopłaszczyznowej współpracy gospodarczej;

- Rozwój przemysłu, przetwórstwa i produkcji w ramach inteligentnych specjalizacji;
- Wykorzystanie potencjału turystycznego województwa jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego;
- Zrównoważone i efektywne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi rolnictwa wielofunkcyjnego i zrównoważonej gospodarki leśnej;
- Osiągnięcie spójności systemu transportowego regionu w celu zwiększenia dostępności zewnętrznej i wewnętrznej oraz zmniejszenia kosztów transportu;
- Sprawnie funkcjonujące systemy zaopatrzenia w wodę, utylizacji ścieków oraz usprawnienie systemu gospodarki odpadami;
- Zwiększenie stopnia bezpieczeństwa energetycznego województwa, rozwój energetyki OZE;
- Zapewnienie odpowiednich warunków przestrzennych do funkcjonowania systemu obronności i bezpieczeństwa państwa;

Zgodnie z pismem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13.09.2024r, na podstawie planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwalonego przez Sejmik Województwa uchwałą nr XXXIX/832/18 z dnia 28.08.2018r. - na obszarze gminy Grodziczno nie przewiduje sie realizacji zadań rządowych.

6.2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

6.2.1. Formy ochrony przyrody oraz ich otuliny

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 t.j.) wymienia następujące formy ochrony przyrody (Rozdział 2, Art. 6. Ust. 1.):

- parki narodowe;
- rezerwaty przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo–krajobrazowe;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Znaczna część gminy Grodziczno (przede wszystkim środkowa) objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody, które związane są z doliną rzeki Wel. Są to: specjalne obszary ochrony siedliskowej Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001, Przełomowa Dolina Rzeki Wel PLH280015, Welski Park Krajobrazowy wraz z otuliną, obszar chronionego krajobrazu Doliny Rzeki Wel oraz rezerwat przyrody Piekiełko. Ponadto, we wschodniej części gminy zlokalizowany jest Buchnowski obszar chronionego krajobrazu a w północnej części zespół przyrodniczo–krajobrazowy Jeziora Zwiniarz.

Obszar cenny przyrodniczo	Powierzchnia w granicach gminy [ha]
Parki Narodowe	
Brak w analizowanym obszarze	–
Rezerwaty przyrody	
Piekiełko	24,61
Parki krajobrazowe	
Welski Park Krajobrazowy	3824,97
Welski Park Krajobrazowy – otulina	2356,93
Natura 2000 Obszary specjalnej ochrony ptasiej	

Obszar cenny przyrodniczo	Powierzchnia w granicach gminy [ha]
Brak w analizowanym obszarze	–
Natura 2000 Specjalne obszary ochrony siedliskowe	
Dolina Drwęcy PLH280001	1097,48
Przełomowa Dolina Rzeki Wel PLH280015	654,86
Obszary chronionego krajobrazu	
Obszar chronionego krajobrazu Doliny Rzeki Wel	2144,35
Buchnowski obszar chronionego krajobrazu	205,99
Zespoły przyrodniczo–krajobrazowe	
Zespół przyrodniczo–krajobrazowy Jeziora Zwiniarz	151,96
Użytki ekologiczne	
Brak w analizowanym obszarze	–
Stanowiska dokumentacyjne	
Brak w analizowanym obszarze	–
Pomniki przyrody	
4 pomniki przyrody	–
Obszary wodno–błotne Ramsar	
Brak w analizowanym obszarze	–

***Tabela 5**. Chronione obszary i obiekty występujące w granicach obszaru badań.*

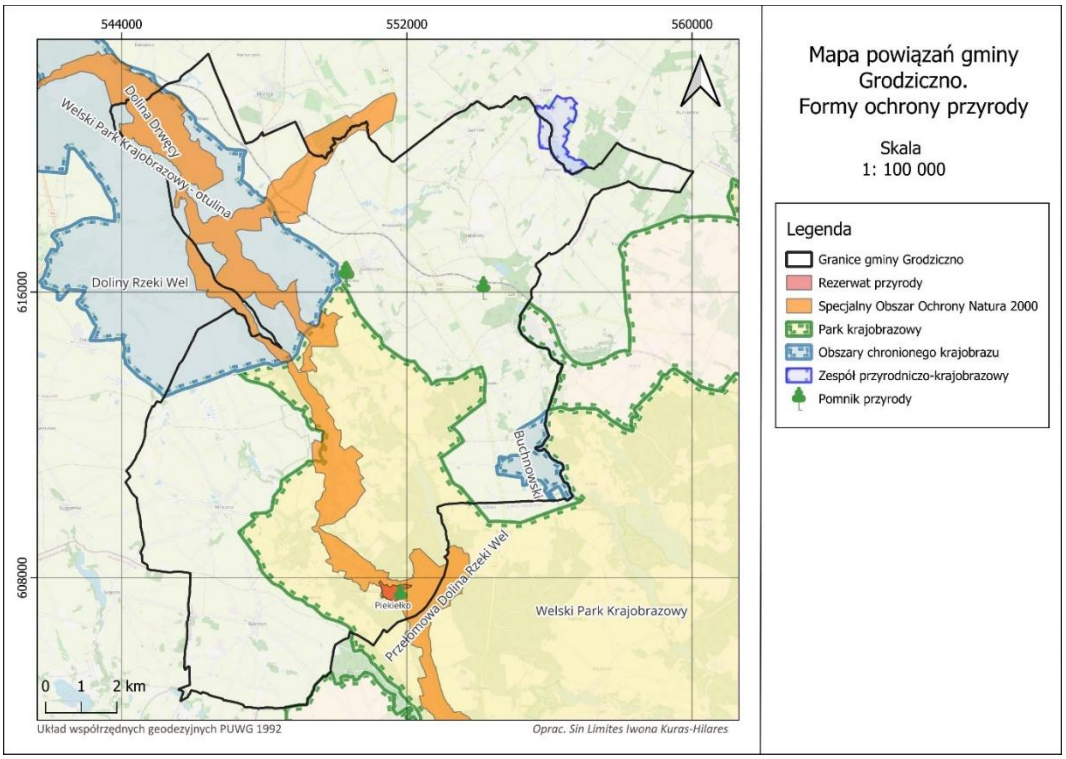

Rys.2. Formy ochrony przyrody gminy Grodziczno

Rezerwat przyrody Piekiełko

Obszar ekosystemów leśnych o pow. 24,58 ha, gmina Grodziczno, Nadleśnictwo Lidzbark (oddziały leśne: 233d, f, g, h, k, l, 235b, c) w 2001 r. został objęty ochroną rezerwatową na mocy rozporządzenia Wojewody Warmińsko–Mazurskiego z dnia 21 listopada 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Warmińsko–Mazurskiego z 2001 r. Nr 126, poz. 1716), tworząc jednocześnie rezerwat przyrody „Piekiełko". Ochroną objęty został przełomowy, o charakterze górskim, odcinek rzeki Wel z otaczającym go grądem zboczowym *Aceri–Tilietum*, z licznymi chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt. Dla obszaru rezerwatu aktem ustanawiającym (Dz. Urz. Woj. Warmińsko–Mazurskiego z 2001 r. Nr 126, poz. 1716) określono ograniczenia.

Cel ochrony

Zachowanie przełomowego, o charakterze górskim, odcinka rzeki Wel z otaczającym go grądem zboczowym Aceri–Tilietum, z licznymi chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt. Rozporządzenie nr 319 Wojewody Warmińsko–Mazurskiego z dnia 21 listopada 2001 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Warmińsko–Mazurskiego z 2001 r. Nr 126, poz. 1716) wprowadza zakazy obowiązujące w rezerwacie przyrody Piekiełko.

Ograniczenia użytkowania

1) chwytania dziko żyjących zwierząt, płoszenia ich i zabijania, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych oraz gniazd ptasich i wybierania z nich jaj,
2) niszczenia lub uszkadzania drzew i innych roślin,
3) wydobywania skał, minerałów,
4) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód, gleby oraz powietrza,
5) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli służą one innym celom niż ochrona przyrody,
6) niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania,
7) palenia ognisk,
8) zbioru poza miejscami wyznaczonymi dziko rosnących roślin, grzybów oraz ich części,
9) ruchu pieszego, rowerowego, jazdy konnej wierzchem poza miejscami wyznaczonymi,
10) wprowadzania psów bez smyczy i kagańca,
11) wprowadzania gatunków roślin lub zwierząt poza ich naturalne miejsca występowania,
12) zakłócania ciszy,
13) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody z wyjątkiem znaków drogowych i innych związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego,
14) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
15) prowadzenia badań naukowych bez zgody właściwego organu uznającego obszar za rezerwat przyrody

Powyższe zakazy, nie dotyczą:

1) wykonywania zabiegów wynikających z planu ochrony lub rocznych zadań ochronnych, a także w przypadku konieczności likwidacji nagłych zagrożeń, czynności nie ujętych w planie ochrony lub rocznych zadaniach ochronnych za zgodą organu ustanawiającego plan ochrony lub roczne zadania ochronne.
2) prowadzenia badań naukowych za zgodą Wojewody Warmińsko – Mazurskiego

Parki krajobrazowe

Welski Park Krajobrazowy

W części środkowej Gminy Grodziczno znajduje się Welski Park Krajobrazowy, utworzony w 1995 r. na mocy Rozporządzenia nr 24/95 Wojewody Ciechanowskiego z dnia 18 grudnia 1995 roku w sprawie utworzenia Welskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego Nr 24, poz. 115 z 1995 r.). Na terenie gminy Grodziczno zajmuje on powierzchnię 5 717 ha. W granicach Parku – oprócz gminy Grodziczno – mieszczą się również obszary gmin Płośnica, Lidzbark, Grodziczno, Rybno. Dla obszaru parku krajobrazowego aktem ustanawiającym (Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego Nr 24, poz. 115 z 1995 r.) a potem aktami zmieniającymi (Dz. Urz. Woj. Warmińsko–Mazurskiego z 2020 r. poz. 4207, Dz. Urz. Woj. Warmińsko–Mazurskiego z 2024 r. poz. 4011) określono ograniczenia.

Cel ochrony

Ochrona wartości przyrodniczych:

a) zachowanie swobodnie meandrującej rzeki Wel i jej doliny oraz licznych starorzeczy i odnóg, torfowisk i obszarów wodno–błotnych,
b) zachowanie pozostałości naturalnych kompleksów leśnych, bogactwa szaty roślinnej obejmującej liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych

Ochrona wartości kulturowych i historycznych:

a) zachowanie swoistego charakteru zabudowy wiejskiej,
b) zachowanie i popularyzacja miejscowej gwary,
c) zachowanie tradycyjnej funkcji wsi poprzez popularyzację dziedzictwa materialnego i gromadzenie zbiorów muzealnych

Ochrona walorów krajobrazowych:

a) zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego,
b) zachowanie wysokich skarp polodowcowych rynien jeziornych i odcinków przełomowych rzeki Wel ze szczególnym uwzględnieniem jej odcinków o charakterze potoku górskiego.

Ograniczenia użytkowania

1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:

a. linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
b. zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne - z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;

8) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno–błotnych;
9) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
10) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
11) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
12) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Ponadto, w Parku zakazuje się niszczenia i uszkadzania obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym wskazanych w planie ochrony dla Parku.

Uchwała nr XIX/337/20 Sejmiku Województwa Warmińsko–Mazurskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Welskiego Parku Krajobrazowego w § 5. pkt.3–6 wprowadza odstępstwa od ww. zakazów (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 4207).

Specjalne obszary ochrony Natura 2000 (siedliskowe)

Dolina Drwęcy PLH280001

Obszar Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 powołany został na mocy Decyzji Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmującej, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE) (Dz. Urz. UE L 12 z 15.01.2008, str. 383) oraz prawem krajowym wyznaczającym granice obszaru, jego cele i przedmioty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2146). Dolina Drwęcy pełniła funkcję płytkiej doliny marginalnej w subfazie krajeńsko – wąbrzeskiej i stanowiła drogę odpływu glacjofluwialnego z sandrów fazy pomorskiej. Piaski zakonserwowały bryły martwego lodu w rynnach z kujawsko – dobrzyńskiej subfazy zlodowacenia wiślańskiego, wytopione dopiero w holocenie już po pogłębieniu doliny, wskutek czego na jej tarasach pojawiły się jeziora i zagłębienia bezodpływowe. Występujące w dorzeczu cieki wodne płyną głęboko wyciętymi rynnami lub dolinami polodowcowymi. Natomiast głębsze rynny polodowcowe są naturalnymi zbiornikami wodnymi. Dominujące formy rzeźby terenu to faliste moreny denne, ciągi moren czołowych, równiny sandrowe oraz rynny polodowcowe. Znaczne urozmaicenie tego terenu stwarzają różnego kształtu obniżenia dochodzące do 40 m głębokości.

Obszar stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym – występują tu liczne i zróżnicowane siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, a także gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. W granicach obszaru występują stabilne populacje gatunków ryb wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, związanych z różnymi środowiskami rzecznymi takich, jak: boleń *Aspius aspius*, różanka *Rhodeus sericeus amarus*, koza *Cobitis taenia*, piskorz *Misgurnus fossilis* oraz głowacza białopłetwego *Cottus gobio*. System Drwęcy uznany jest, jako stwarzający szczególne warunki umożliwiające odtworzenie populacji typowo wędrownych gatunków ichtiofauny, historycznie zasiedlających zlewnię Wisły. W związku z tym obszar ma szczególne znaczenie dla populacji wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej minoga rzecznego *Lampetra fluviatilis* i łososia *Salmo salar*. Ponadto stwierdzono obecność populacji rozrodczych i migrujących gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej.
Plany zadań ochronnych obszaru wyszczególnione są w następujących aktach:

- zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001
- zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001.

Główne zagrożenia dla obszaru:

- obce gatunki inwazyjne I01,
- zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K02.01,
- chwytanie, trucie, kłusownictwo J03.02.03,
- zmniejszenie migracji / bariery dla migracji J03.02.01,
- zmniejszenie wymiany materiału genetycznego J03.02.03.

Przełomowa Dolina Rzeki Wel PLH280015

Obszar Natura 2000 Przełomowa Dolina Rzeki Wel PLH280015 powołany został na mocy Decyzji Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującej na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE) (Dz. Urz. UE L 43 z 13.02.2009, str. 63) oraz prawem krajowym wyznaczającym granice obszaru, jego cele i przedmioty (Dz. U. z 2022 r. poz. 328).

Obszar obejmuje odcinek rzeki Wel o naturalnym charakterze od Lidzbarku do mostu na rzece pomiędzy Grodzicznem a Mroczenkiem. Dno jest piaszczysto–kamieniste, a koryto jest tu bardzo kręte i towarzyszą mu starorzecza. Rzeka charakteryzuje się bystrym prądem oraz dużym spadkiem, sięgającym na niektórych odcinkach 4 ś. Wody rzeki zakwalifikowano do III klasy czystości. Między Lidzbarkiem a miejscowością Chełsty rzeka przepływa przez tzw. Las Nadwelski. W pobliżu doliny rozproszone są bagienka śródleśne, z mszarem wysoko– i przejściowo torfowiskowym. Na pn od miejscowości Chełsty znajduje się przełomowy odcinek doliny o znacznym spadku i krętym nurcie ze stromymi zboczami doliny, licznymi bocznymi dolinkami erozyjnymi i źródliskami, co nadaje temu miejscu podgórski charakter. Poniżej przełomowego odcinka rzeka wykorzystuje fragment rynny polodowcowej.

Przedmiotem ochrony są siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG: 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*, 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, 3260 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio–Caricetea*), 9170 Grąd środkowoeuropejski (*Galio–Carpinetum, Tilio–Carpinetum*) , 91D0 Bory i lasy bagienne, 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo–fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso–incanae*) i olsy źródliskowe, 91F0 Łęgowe lasy dębowo–wiązowo–jesionowe (*Ficario–Ulmetum*) oraz następujące gatunki zwierząt wyszczególnionych w Załączniku II: 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*, 1149 koza pospolita *Cobitis taenia*, 1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, 1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri,* 1355 wydra europejska *Lutra lutra*, 1145 piskorz *Misgurnus fossilis*, 5339 różanka Rhodeus amarus, 1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus.*

Aktualnie nie istnieje obowiązujący plany zadań ochronnych obszaru.

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel

Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego został utworzony w 1998 r. Na terenie gminy Grodziczno Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel obejmuje (częściowo) sołectwa położone w północno–wschodniej części gminy: Zajączkowo, Kuligi, Linowiec, Nowe Grodziczno, Mroczenko, Lorki. Na obszarze wprowadza się ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów (§ 4. pkt.1–3 nr XIX/343/20 Sejmiku Województwa Warmińsko–Mazurskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel. (Dz. Urz. Woj. Warmińsko–Mazurskiego z 2020 r. poz. 4213)).

Ograniczenia użytkowania

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno–błotnych;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
  a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
  b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne
     - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Uchwała nr XIX/343/20 Sejmiku Województwa Warmińsko–Mazurskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel w § 5. pkt.2–6 wprowadza odstępstwa od ww. zakazów (Dz. Urz. Woj.

Warmińsko–Mazurskiego z 2020 r. poz. 4213).

Buchnowski obszar chronionego krajobrazu

Buchnowski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony w 1998 r.. Na terenie gminy Grodziczno obszar obejmuje (częściowo) sołectwa położone we wschodniej części gminy: Ostaszewo, Rynek. Na obszarze wprowadza się ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów (§ 4. pkt.1–3 uchwały nr XXXIV/741/18 Sejmiku Województwa Warmińsko–Mazurskiego z dnia 19 lutego 2018 r. w sprawie Buchnowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Warmińsko–Mazurskiego z 2018 r. poz. 1320)).

Ograniczenia użytkowania

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno–błotnych;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
  a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
  b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne
     - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Uchwała nr XXXIV/741/18 Sejmiku Województwa Warmińsko–Mazurskiego z dnia 19 lutego 2018 r. w sprawie Buchnowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w § 5. Pkt. 1–7 wprowadza odstępstwa od ww. zakazów (Dz. Urz. Woj. Warmińsko–Mazurskiego z 2018 r. poz. 1320)).

Zespoły przyrodniczo–krajobrazowe

Zespół przyrodniczo–krajobrazowy Jeziora Zwiniarz

Zespół przyrodniczo–krajobrazowy Jeziora Zwiniarz utworzony w 2007 r. na mocy rozporządzenia nr 17 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo – krajobrazowego Jeziora Zwiniarz (Dz. Urz. Woj. Warm.–Maz. z 2007 r. Nr 93, poz. 1390). Dla obszaru parku krajobrazowego aktem ustanawiającym określono ograniczenia.

Ograniczenia użytkowania

- niszczenia, uszkadzania lub przekształcania obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkadzania i zanieczyszczania gleby;

- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno–błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkownych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowani ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- umyślnego zabijania dzikich występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną
- gospodarką rolną, leśną, rybacką lub łowiecką;
- umieszczania tablic reklamowych

Rozporządzenie nr 17 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo – krajobrazowego Jeziora Zwiniarz w § 2. wprowadza odstępstwa od ww. zakazów (Dz. Urz. Woj. Warm.– Maz. z 2007 r. Nr 93, poz. 1390) .

Pomniki przyrody

Zgonie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody (CRFOP) na terenie gminy Grodziczno znajduje się 4 pomniki przyrody, z czego 2 to pomniki wieloobiektowe. Pomniki przyrody w gminie Grodziczno to głównie okazy dębu szypułkowego *Quercus robur* ale także klon jawor *Acer pseudoplatanus*, grab zwyczajny *Carpinus betulus*, modrzew europejski *Larix decidua*. Szczególnie ciekawym okazem jest okaz szakłaka pospolitego *Rhamnus cathartica* o nazwie szakłaka Lucyny Koprowskiej osiągający obwód poniżej rozgałęzienia 160 cm.

Lp.	Rodzaj	Gatunek	Data utworzenia	Lokalizacja	Kod Inspire
1	Grupa 4 drzew	Klon jawor *Acer pseudoplatanus,* dąb szypułkowy – *Quercus robur,* grab zwyczajny *Carpinus betulus*, modrzew europejski *Larix decidua*	1977–01–01	Nowe Grodziczno– w parku	PL.ZIPOP.1393.PP.2812032.667
2	Grupa 2 drzew	Dąb szypułkowy *Quercus robur*	1988–11–06	Grodziczno, w parku	PL.ZIPOP.1393.PP.2812032.665
3	Drzewo	Dąb szypułkowy *Quercus robur*	1988–11–06	Grodziczno, w parku	PL.ZIPOP.1393.PP.2812032.666
4	Krzew	Szakłak pospolity *Rhamnus cathartica* Szakłak Lucyny Koprowskiej	2019–02–20	Trzcin, obręb nr 0014 Trzcin, działka nr 3028	PL.ZIPOP.1393.PP.2812032.2604

***Tabela 6**. Wykaz pomników przyrody gminy Grodziczno*

Korytarze ekologiczne

Krajowa sieć ekologiczna ECONET jest wielkoprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu.

Przez obszar gminy Grodziczno przebiegają fragmenty dwóch korytarzy ekologicznych: Lasy Iławskie–Dolina Drwęcy Wschodni (północno–zachodnia część gminy) oraz Puszcza Biała–Dolina Drwęcy (południowo–wschodnia część gminy).

Korytarze ekologiczne	
Lasy Iławskie–Dolina Drwęcy Wschodni	W obszarze
Puszcza Biała–Dolina Drwęcy	W obszarze

***Tabela** 7. Korytarze ekologiczne w granicach gminy Grodziczno*

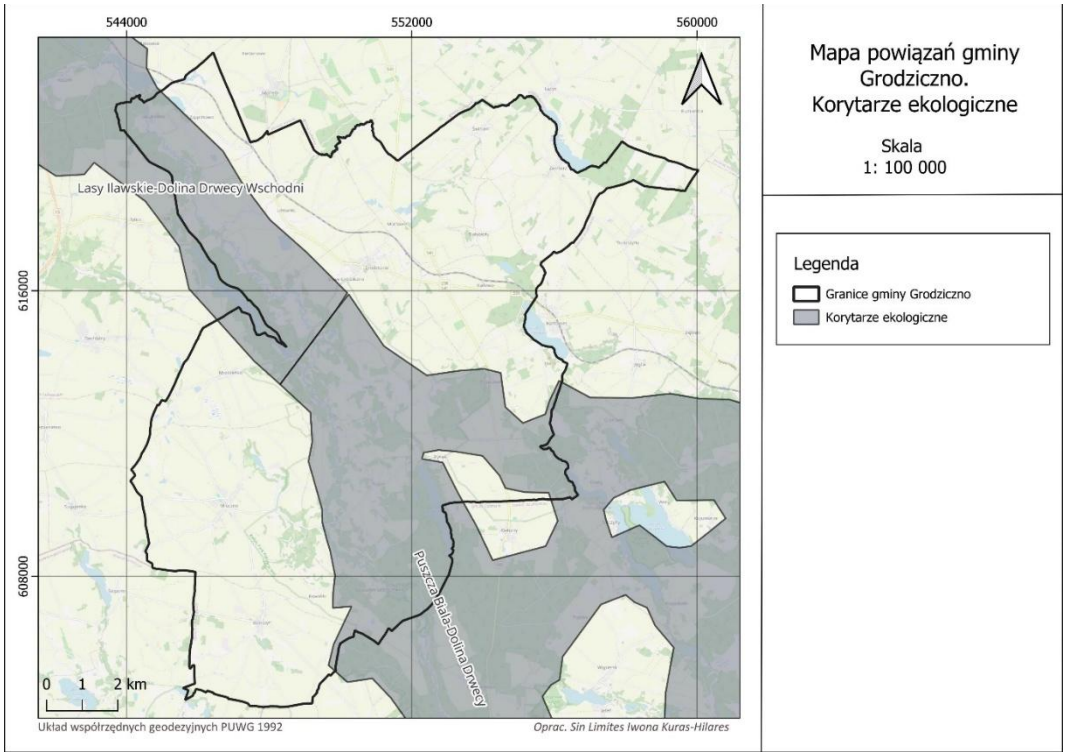

Rys. 3. Korytarze ekologiczne gminy Grodziczno
Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Grodziczno 2025 r.

Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych

Na podstawie przepisów odrębnych dotyczących ochrony środowiska na omawianym terenie ochronie podlegają:

- lasy i grunty leśne,
- zieleń urządzona i zadrzewienia,
- gleby klasy I, II i III,
- udokumentowane złoża kopalin,
- wody powierzchniowe i podziemne,
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

Cenne zasoby przyrodnicze niepodlegające ochronie prawnej

Aleje drzew i zadrzewienia liniowe wzdłuż dróg:

- Aleja drzew wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 541: od skrzyżowania z drogą nr 538 w kierunku m. Kiełpiny na długości ok. 2 km;
- Aleja drzew wzdłuż drogi nr 1250N Brzozie Lubawskie – Mroczno – Rynek (na przeważającej długości drogi w obrębie gminy);
- Aleja drzew wzdłuż drogi nr 1335N Nowe Miasto Lubawskie – Mroczno – Słup;

Aleje drzew spełniają ważną funkcję przyrodniczą, kulturową oraz mikroklimatyczną (spowalniają wiatry, w lecie obniżają temperaturę powietrza, ograniczają nagrzanie się jezdni itd.). Dlatego ważne jest, zwłaszcza w dobie zmian klimatycznych, objęcie ich szczególną ochroną. Rekomenduje się przeprowadzenie inwentaryzacji dendrologicznej drzew (tworzących aleje drzew oraz zadrzewienia liniowe wzdłuż dróg) w kierunku objęcia tych spełniających kryteria

dendrologiczne ochroną prawną w formie pomnika przyrody. Ponadto, zaleca się pozostawianie drzew i alei drzew wzdłuż dróg publicznych.

6.2.2. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału

W gminie Grodziczno występują:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%).

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi rzecznych zlokalizowane są wzdłuż rzeki Wel. Ze względu na niski stopień ingerencji w koryto rzeki Wel (brak znacznych regulacji) oraz racjonalne planowanie stref zamieszkałych w analizowanych scenariuszach ryzyka powodziowego nie doszłoby do zalania terenów zurbanizowanych.
Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na temat obszarów zagrożonych podtopieniami (maksymalnych możliwych zasięgów występowania podtopień (czyli położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami w rejonie i sąsiedztwie doliny rzecznej) w obrębie gminy Grodziczno nie występują obszary zagrożone powodzią od wód gruntowych.
Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy szczególne w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, w tym wymagania wynikające między innymi z art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne, zakazujące między innymi:

- gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania;
- lokalizowania nowych cmentarzy.

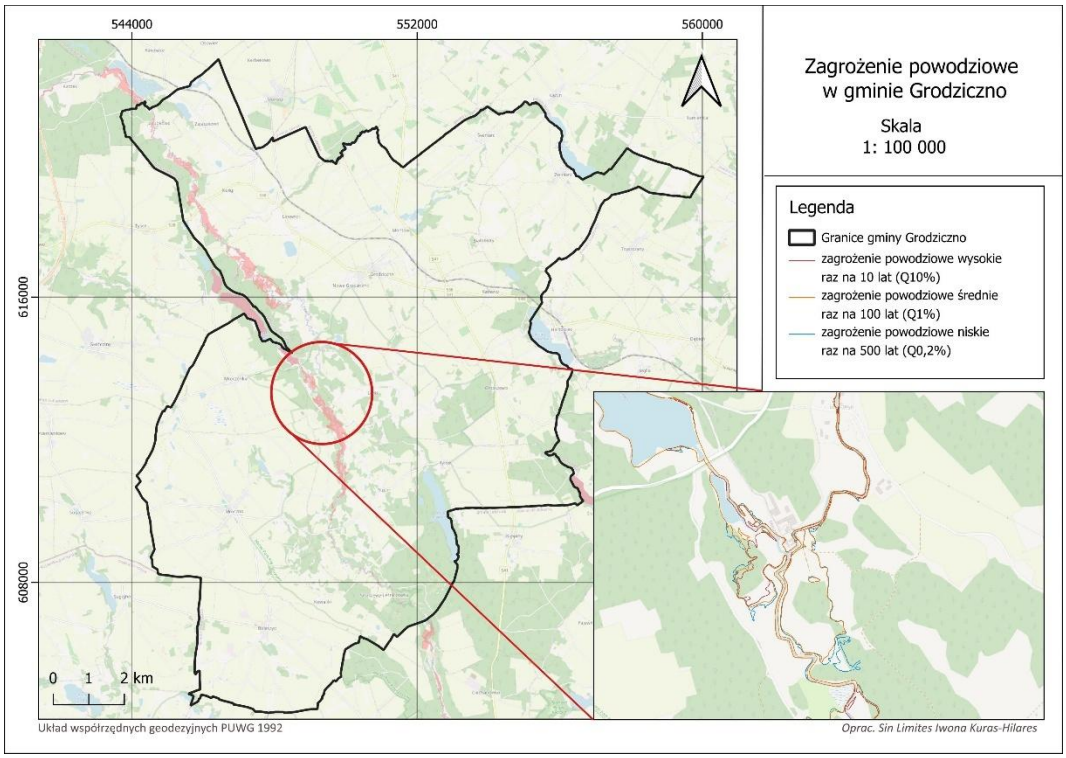

Rys. 4. Obszary zagrożone powodzią gminy Grodziczno
Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Grodziczno 2025 r.

6.2.3. Obszary gruntów zmeliorowanych

Grunty zmeliorowane to, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 czerwca 2020 r. w sprawie sposobu prowadzenia ewidencji urządzań melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów i ustalania obszaru, na który urządzenia melioracji wodnych wywierają korzystny

wpływ, suma powierzchni użytków rolnych, na które urządzenia melioracji wodnych wywierają korzystny wpływ.

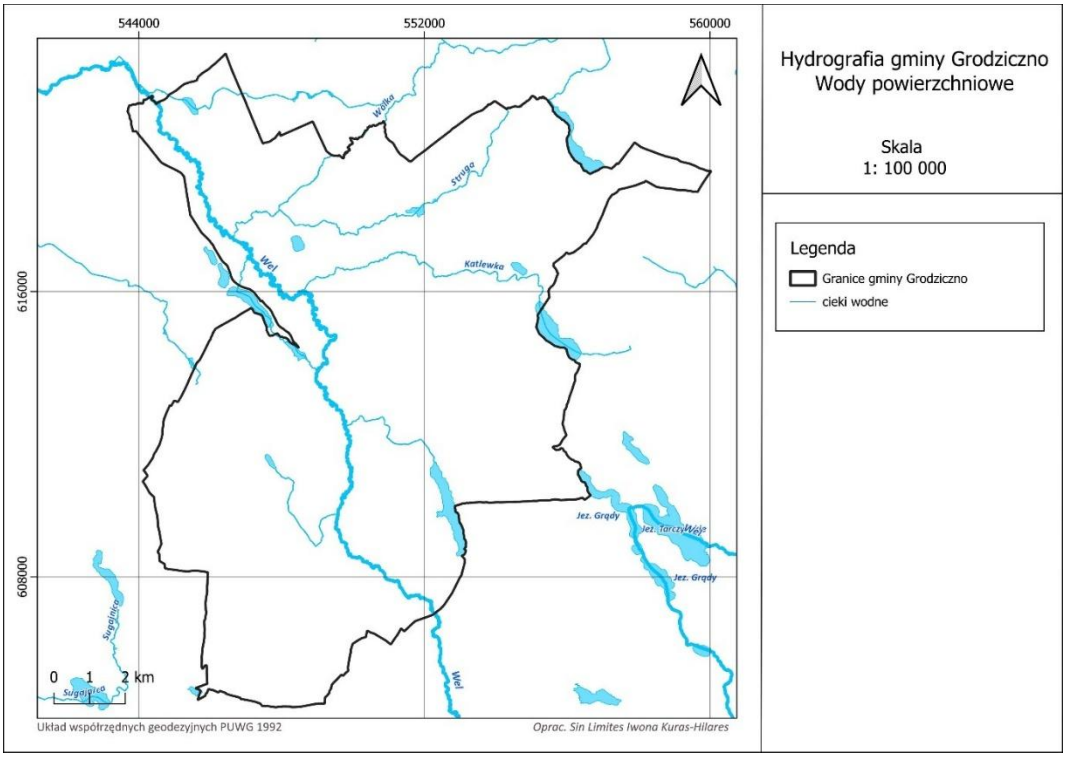

Rys. 5. Wody powierzchniowe płynące w rejonie gminy Grodziczno
Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Grodziczno 2025 r.

Większość wyznaczonych na terenach zmeliorowanych stref funkcjonalnych stanowią tereny otwarte. Obszary na których dopuszcza się zabudowę na terenach zmeliorowanych, pokrywają się z wyznaczonymi miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego lub z wyznaczonymi uzupełnieniem zabudowy i muszą uwzględniać warunki pozwalające na prawidłowe funkcjonowanie urządzeń melioracyjnych

6.2.4. Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy

Na obszarze gminy Grodziczno nie występują tereny zagrożone ruchami masowymi oraz tereny, na których takie ruchy występują. Istnieją jednak informacje na temat terenów z zagrożeniem osuwiskowym zlokalizowanych w rejonie Linowca, na północ od Grodziczna i na wschód od Mroczna (Katalogu osuwisk województwa olsztyńskiego 1971) a także w okolicach m. Rynek. Ponadto wytypowano obszary predysponowane do występowania ruchów masowych zlokalizowane w obrębie zboczy jezior, stref pagórkowatych, wzdłuż doliny rzeki Wel (Aktualizacja Opracowania ekofizjograficznego Województwa Warmińsko–Mazurskiego 2015).

6.2.5. Strefy ochronne ujęć wód

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrywania ludności w wodę do spożycia ustanawia się strefy ochronne wód, które obejmują teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej, która dotyczy obszaru zasilania ujęcia wody. Ich strefy ochrony bezpośredniej to tereny ogrodzone wokół ujęć. Na terenach ochrony bezpośredniej zakazuje się m.in. użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody, co zostało uwzględnione przy wyznaczaniu stref planistycznych.

Gmina Grodziczno jest zwodociągowana w 94,6 %. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej bez przyłączy na rok 2025 wynosi 225,4 km. Na terenie Gminy Grodziczno znajdują się i są eksploatowane dwie stacje wodociągowe (SUW), w miejscowościach Mroczno oraz Nowe Grodziczno, które są w 100% zwodociągowane. Stan techniczny SUW na terenie Gminy ocenia się jako dobry. Z sieci wodociągowej ujęcia w Grodzicznie dodatkowo zaopatrywane są też miejscowości: Nowe Grodziczno, Grodziczno, Rynek, Ostaszewo, Katlewo, Montowo, Kuligi, Zajączkowo, Świnarc, Zwiniarz, Linowiec,

Jakubkowo, Białoboty. Na terenie pozostałych miejscowości zaopatrzenie w wodę odbywa się z ujęć indywidualnych studni wierconych bez zbiorczych sieci wodociągowych.

Na obszarze gminy znajduje się 19 czynnych obiektów hydrogeologicznych, zlokalizowanych w rozproszeniu w miejscowościach na terenie całej gminy: Grodziczno, Katlewo, Montowo, Boleszyn, Zajączkowo, Linowiec, Świniarc, Mroczno, Ostaszewo, Zwiniarz.

Parametr	2018	2021	2024
Długość sieci wodociągowej bez przyłączy [km]	224,4	224,4	224,4 (225,4* w 2025r.)
Ilość przyłączy [szt.]	1 250	1 266	1 298
Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	5 968	5 652	5 471
Woda dostarczana gosp. domowym [dam3]	289,8	280,9	298,2

Tabela 8. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy w latach 2018 – 2024
(dane pozyskane z Banku Danych Lokalnych GUS)
**dane pozyskane z Urzędu Gminy Grodziczno*

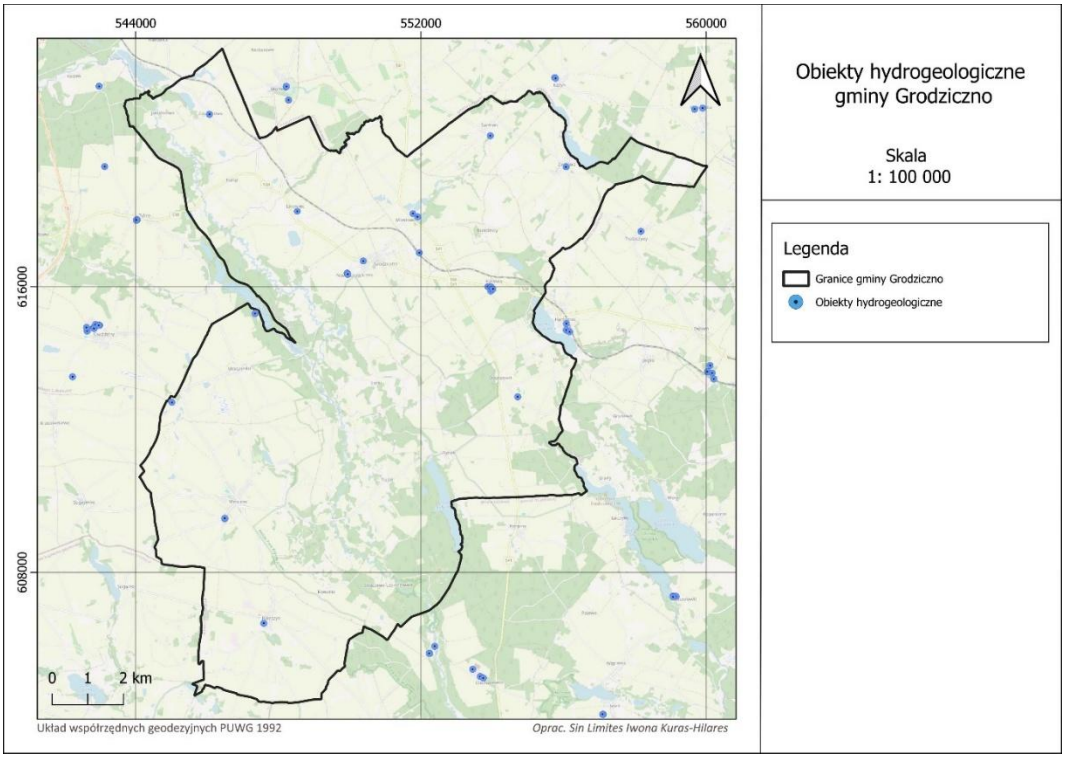

Rys. 6. Obiekty hydrogeologiczne gminy Grodziczno
Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Grodziczno 2025 r.

6.2.6. Obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych

Zbiorniki wodne

Na terenie gminy Grodziczno występują liczne jeziora. Do największych należą: Kiełpińskie, Jakubkowskie, Linowiec, Katlewskie, Kulickie. Ponadto jest tu jeszcze 17 innych zbiorników (oczek), których powierzchnia jest większa od 1 ha. Największe na terenie gminy Grodziczno – Jezioro Kiełpińskie jest typowym jeziorem rynnowym, charakteryzującym się wąskim i długim kształtem, stosunkowo dużą głębokością, wąską strefą litoralu i wysokimi brzegami. Powierzchnia Jeziora Kiełpińskiego wynosi 68 ha, długość 2700 m, szerokość 510 m i głębokość maksymalnie 12,9 m.

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia (ha)	Szerokość (m)	Długość (m)	Głębokość (m)
1.	Kiełpińskie	82,6	2 700	510	12,90
2.	Jakubkowo	10,1	620	200	b.d.
3.	Linowiec	9,5	400	275	b.d.
4.	Katlewo	9,3	525	220	2,80
5.	Kuligi	5,4	300	200	b.d.

***Tabela 9**. Wykaz zbiorników wodnych gm. Grodziczno*

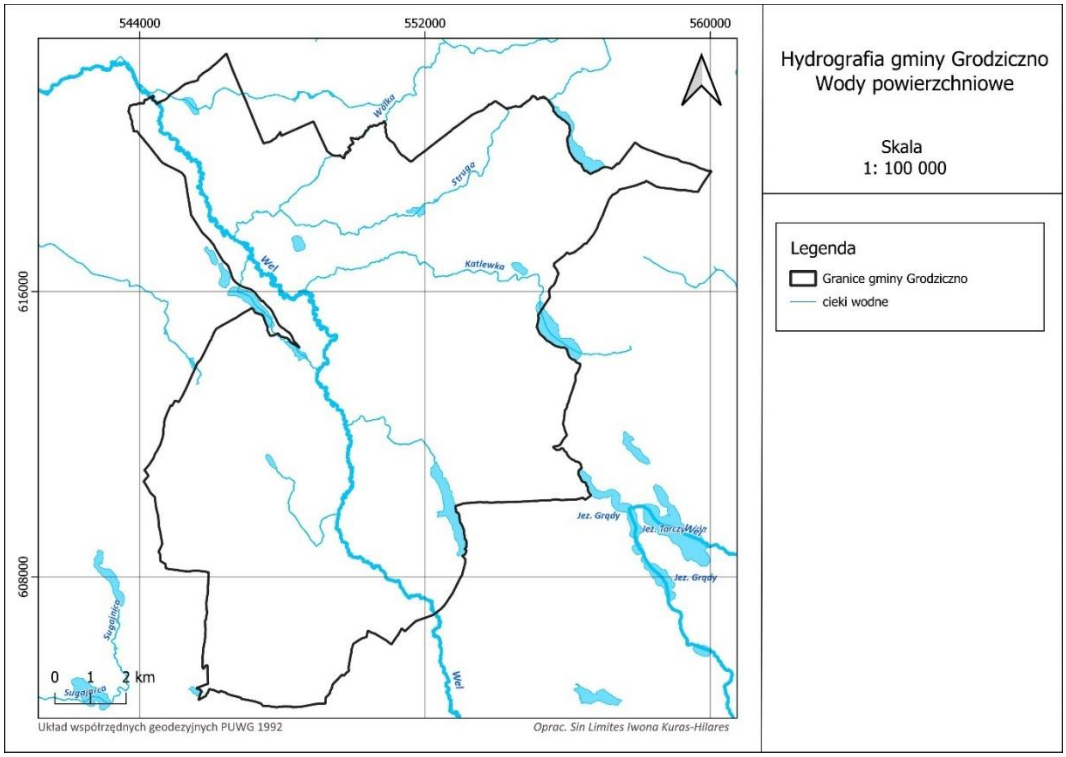

Rys. 7. Sieć hydrogeograficzna gminy Grodziczno

6.2.7. Tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi

Na terenie gminy występuje 13 udokumentowanych złóż kopalin (Nowe Grodziczno IA, Nowe Grodziczno II, Nowe Grodziczno II – p.A, Nowe Grodziczno III, Nowe Grodziczno IV, Nowe Grodziczno V, Mroczno I, Rynek pole I, Rynek pole II, Rynek pole III, Wenecja pole A, Wenecja pole B, Wenecja II), zgrupowane w 4 lokalizacjach. Są to złoża kruszyw naturalnych: piasków i żwirów oraz kredy. W centralnej i południowej części gminy znajdują się wyznaczone obszary i tereny górnicze. Obszary udokumentowanych złóż kopalin należy wyłączyć z zainwestowania. Ponadto na terenie gminy występuje 12 obszarów perspektywicznych dla występowania surowców skalnych (piasek, piasek ze żwirem) oraz osadów organicznych (torf), które również postuluje się wyłączyć z zainwestowania do czasu formalnej decyzji związanej z udokumentowaniem złoża, bądź odstąpienia od rangi obszaru perspektywicznego.

6.2.8. Udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji

Na terenie gminy Grodziczno stwierdzono występowanie następujących grup surowców mineralnych:

- surowce skalne okruchowe: piaski i żwiry
- surowce skalne zwięzłe: kreda

Surowce okruchowe występujące na terenie gminy Grodziczno to piaski i żwiry Surowce te występują głównie na

południe od miejscowości Grodziczno i częściowo są eksploatowane. Z kolei złoża kredy zlokalizowane są w centralnej części gminy w okolicach m. Lorki–Młyn oraz m. Buchnowo. Złoże Wenecja pole B było eksploatowane, z aktualnego bilansu zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2023 wynika, że w złożu pozostało 354 tys. ton kredy jeziornej. Pozostałe zasoby występują w spągowych, zawodnionych partiach złoża, niewyeksploatowanych dotychczas prowadzonych sposobem wydobycia (lądowym z powierzchni terenu).

Nazwa	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Powierzchnia [ha]	Data ważności	Nr decyzji
Nowe Grodziczno V	Nowe Grodziczno V	Piaski i żwiry	19384	2.07.2027	OŚ.6522.1.1.2020.MG
Nowe Grodziczno IA	Nowe Grodziczno IA	Piaski i żwiry	79200	31.12.2039	ŚR.II.7412/23/04/05
Mroczno (Mroczno I)	Mroczno I	Piaski i żwiry	23764	31.07.2041	OŚ.6522.1.1.2016.TG

Tabela 10. Zestawienie informacji na temat eksploatowanych złóż naturalnych gminy Grodziczno

Rodzaj kopaliny	Nazwa złoża	Pole złoża	Powierzchnia [ha]	Nr dokumentu
Kredy	Rynek	pole III	2,57	3529/221
Kredy	Rynek	pole II	2,45	3529/221
Kredy	Rynek	pole I	3,20	3529/221
Kredy	Wenecja pole A		1,73	1809/2004
Kredy	Wenecja pole B	pole B	8,38	507/2014
Kredy	Wenecja II		0,23	8844/2024
Piaski i żwiry	Nowe Grodziczno V		1,93	326/2020
Piaski i żwiry	Nowe Grodziczno IA		7,87	3227/2004
Piaski i żwiry	Nowe Grodziczno IV		0,64	5217/2014
Piaski i żwiry	Nowe Grodziczno III		1,85	6560/2008
Piaski i żwiry	Nowe Grodziczno II		1,34	3090/96
Piaski i żwiry	Nowe Grodziczno II – p.A		1,67	4190/2016
Piaski i żwiry	Mroczno I		1,69	3150/2009

Tabela 11. Zestawienie informacji na temat złóż naturalnych gminy Grodziczno

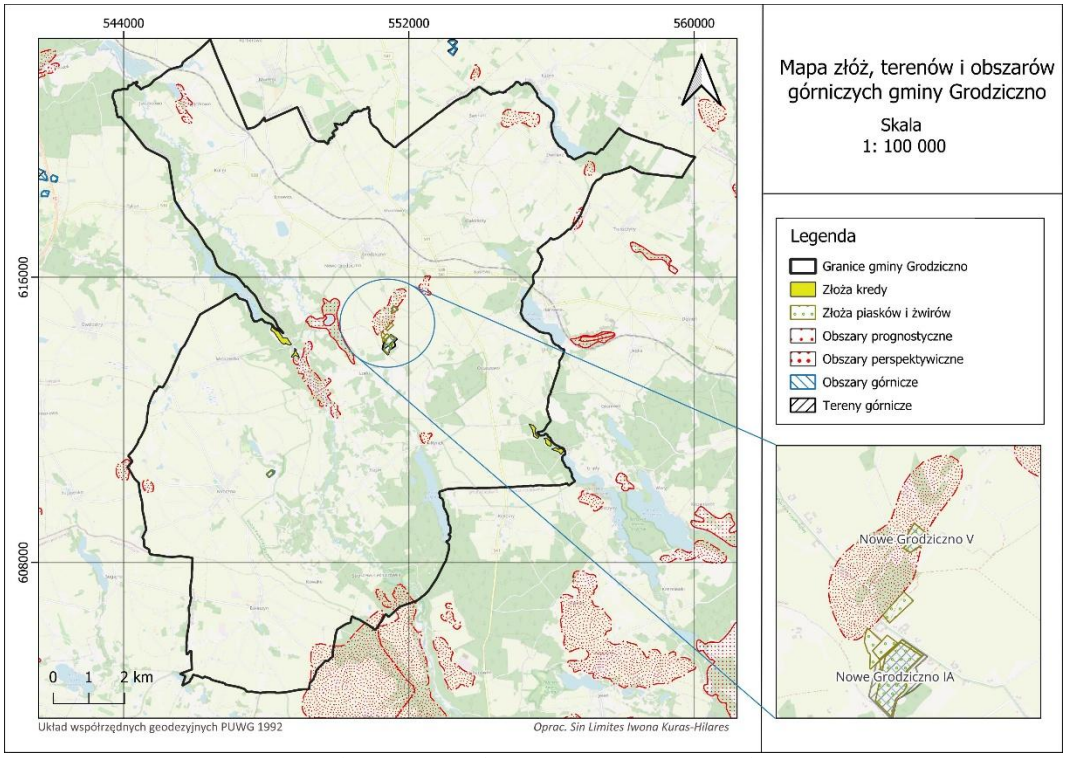

Rys. 8. Złoża, tereny i obszary górnicze gminy Grodziczno.
Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Grodziczno 2025 r.

6.2.9. Obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej

Na obszarze gminy Grodziczno nie występują obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej.

6.2.10. Zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2000 ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 oraz z 2023 r. poz. 951 i 1688), lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej

Przeszłość gminy dokumentują stanowiska archeologiczne oraz obiekty zabytkowe, z których część objęta jest formami ochrony zabytków, razem z kapliczkami i krzyżami przydrożnymi stanowią ważne elementy krajobrazu kulturowego gminy. Na terenie gminy Grodziczno krajobraz kulturowy tworzą: zabytkowy zespół urbanistyczny, unikalne zabytkowe obiekty architektury sakralnej i świeckiej, pozostałości zespołów dworskich, zabytki archeologiczne oraz cmentarze i mogiły wojenne.

Gmina Grodziczno posiada, opracowany w 2025 roku „Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2026-2029".

Zabytki nieruchome

Na obszarze gminy Grodziczno znajduje się 15 zabytkowych zespołów zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i podlegają ścisłej ochronie konserwatorskiej na mocy przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – wymienione w Tabeli 12.

Zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków

W wojewódzkiej ewidencji zabytków powinny się znaleźć wszystkie zabytki znajdujące się na terenie objętym zakresem właściwości danego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Odzwierciedla ona cały zasób zabytkowy na danym terenie. Listę obiektów zabytkowych prowadzi Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie, Delegatura w Elblągu. Przedstawiono je w Tabeli 13 – są to zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków Gminy Grodziczno.

Zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza (prezydenta miasta, wójta) w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Gmina Grodziczno posiada Gminną Ewidencję Zabytków, uzgodnioną z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Elbląg. Zabytki nieruchome ujęte w niej przedstawia Tabela 13.

Obiekty architektury rezydencjalnej

Zabudowa wsi mieszkalna i gospodarcza, zabudowania folwarczne, posiadają wyrazisty regionalny charakter. Obiekty architektury rezydencjonalnej najczęściej występują w zespołach dworsko-parkowych. Należy do nich zaliczyć zespół dworsko-parkowy w Jakubkowie, Katlewie, Montowie, Nowym Grodzicznie. Niektóre z tych obiektów zatraciła pierwotne cechy stylowe wskutek niewłaściwych prac remontowych. Na terenie gminy zachowało się niewiele obiektów przemysłowych, wśród nich – młyn wodny w Lorkach, spichlerz w Montowie.

Zespoły dworsko-parkowe jako obiekty o dużych walorach krajobrazowych podlegają ochronie. Niedopuszczalne jest dzielenie zespołów, lokalizowanie na terenie parków budowli, wprowadzanie urządzeń technicznych, niwelacje ziemne, wycinanie drzew i krzewów, przypadkowe dosadzanie zieleni. Wszelkie zmiany sposobu użytkowania, adaptacje, remonty budynków wchodzących w skład zespołu muszą być uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Obiekty sakralne

Istniejące na terenie gminy kościoły parafialne mają kształt architektoniczny zróżnicowany gdyż powstawały w różnym czasie od średniowiecza do XX wieku. Jest to szczególnie interesująca cecha tego terenu pozwalająca obserwować rozwój architektury sakralnej na przestrzeni dziejów. Najstarsze, gotyckie, wzniesione przez Krzyżaków w XIV w., a wśród nich kościół w Grodzicznie. W Boleszynie zachował się drewniany kościół konstrukcji zrębowej, oszalowany deskami. Kościoły katolickie w Mrocznie i Zwiniarzu wybudowano na początku wieku XX, jak i kaplicę baptystów w Kuligach. Ze względu na katolicki charakter tego terenu, budowli sakralnych znajduje się tu dość dużo. Poza kościołami w każdej wsi znajduje się kilka kapliczek przydrożnych, oraz bardzo dużo krzyży przydrożnych wykonanych z drewna lub kutych z żelaza. Kościoły, kaplice, kapliczki i cmentarze, czynne i zamknięte, jako obiekty o wybitnej wartości zabytkowej oraz jako miejsca pamięci podlegają bezwzględnej ochronie. Wszelkie działania z nimi związane należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Cmentarze

Ze względu na historię tego terenu większość cmentarzy to rzymskokatolickie, choć występują tu też nielicznie ewangelickie, obecnie nieczynne lub zamknięte. Obiekty te są niejednokrotnie zaniedbane, a czasem ich stare części dewastowane. Na cmentarzach obowiązuje zakaz wycinania drzew, usuwania nagrobków, rozbierania ogrodzeń. Należy je uporządkować w oparciu o opracowane projekty.

Lp.	Nazwa	Chronologia	Numer rejestru	Data wpisu	Adres
1.	Kościół parafialny pw. św. Marcina wraz z cmentarzem przykościelnym	1 poł. XVIII w.	A-1078	05.08.1968	Boleszyn
2.	Cmentarz przykościelny przy kościele pw. św. Marcina	XVIII w.	A-1078	05.08.1968	Boleszyn
3.	Kaplica pw. św. Huberta	poł. XVIII w.	A-1079	05.08.1968	Boleszyn
4.	Pałac w zespole pałacowo-parkowym, ob.	2 ćw. XIX w. przeb. K. XIX w.	A-2830	15.06.1989	Jakubkowo

Lp.	Nazwa	Chronologia	Numer rejestru	Data wpisu	Adres
	budynek mieszkalny				
5.	Park w zespole pałacowo-parkowym	2 poł. XIX w.	A-3640	03.12.1993	Jakubkowo
6.	Wozownia w zespole pałacowo-parkowym, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w	A-2830	15.06.1989	Jakubkowo
7.	Kaplica baptystów	1904-1905	A-4635	02.06.2016	Kuligi
8.	Zespół dworsko-parkowo-folwarczny	od. poł. XIX w.	A/3944 A-1744	06.01.1997 20.12.1986	Montowo
9.	Dwór z oficyną w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym	ok. 1870 r.	A/3944	06.01.1997	Montowo
10.	Park w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym	poł. XIX w.	A/3944	06.01.1997	Montowo
11.	Spichlerz w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym	1868 r.	A-1744	20.12.1986	Montowo
12.	Kościół par. pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	1935-1936 r.	A-4721	31.10.2022	Mroczno
13.	Kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła wraz z cmentarzem przykościelnym	1340 r. 1739 r.	A-1077	04.08.1968	Nowe Grodziczno
14.	Cmentarz przykościelny przy kościele parafialnym pw. św. Piotra i Pawła	1 poł. XIV w.	A-1077	04.08.1968	Nowe Grodziczno
15.	Kościół parafialny pw. św. Mikołaja Biskupa	1913 r.	A-4730	16.08.2023	Zwiniarz

***Tabela 12**. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków*
Źródło: Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Grodziczno na lata 2026-2029.

Lp.	Nazwa	Chronologia	Numer rejestru	Data decyzji	Adres
1.	Aleja przydrożna	1 poł. XX w.			
2.	Aleja przydrożna	1 poł. XX w.			
3.	Aleja przydrożna	1 poł. XX w.			
4.	Kościół parafialny pw. św. Marcina wraz z cmentarzem przykościelnym	1 poł. XVIII w.	A-558/O	09.04.1959	Boleszyn
5.	Cmentarz przykościelny przy kościele pw. św. Marcina	XVIII w.	A-558/O	09.04.1959	Boleszyn
6.	Kaplica pw. św. Huberta	poł. XVIII w.	A-1079	05.08.1968	Boleszyn
7.	Cmentarz parafialny rzymskokatolicki	pocz. XX w.			
8.	Pałac w zespole pałacowo-parkowym, ob. budynek mieszkalny	2 ćw. XIX w. przeb. K. XIX w.	A-2830	15.06.1989	Jakubkowo
9.	Park w zespole pałacowo-parkowym	2 poł. XIX w.	A-3640	03.12.1993	Jakubkowo
10.	Wozownia w zespole pałacowo-parkowym, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w	A-2830	15.06.1989	Jakubkowo
11.	Zespół dworsko-folwarczno-	poł. XIX w.			Katlewo

Lp.	Nazwa	Chronologia	Numer rejestru	Data decyzji	Adres
	parkowy				
12.	Dwór w zespole dworsko-folwarczno-parkowy	pocz. XX w.			Katlewo
13.	Park w zespole dworsko-folwarczno-parkowy	pocz. XX w.			Katlewo
14.	Cmentarz ewangelicki	ok. 1869 r.			Katlewo
15.	Kaplica baptystów	1904-1905	A-4635	02.06.2016	Kuligi
16.	Cmentarz ewangelicki	k. XIX w.			Kuligi
17.	Zespół dworsko-folwarczno-parkowy	poł. XIX w.			Linowiec
18.	Młyn wodny, ob. dom mieszkalny	młyn: 4 ćw. XIX w., młynarzówka pocz. XX w.			Lorki
19.	Zespół dworsko-parkowo-folwarczny	od. poł. XIX w.	A/399/1-2 A-1744	06.01.1997 20.12.1986	Montowo
20.	Dwór z oficyną w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym	ok. 1870 r.	A/399/1-2	06.01.1997	Montowo
21.	Park w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym	poł. XIX w.	A/399/1-2	06.01.1997	Montowo
22.	Spichlerz w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym	1868 r.	A-1744	20.12.1986	Montowo
23.	Kościół par. pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	1935-1936 r.	A-4721	31.10.2022	Mroczno
24.	Cmentarz przykościelny	poł. XIX w.			Mroczno
25.	Cmentarz parafialny	2 poł. XIX w.			Mroczno
26.	Miejsce pamięci- mogiła Polaków zamordowanych przez Niemców w 1944 r. na cmentarzu parafialnym	1944 r., 1966 r.			Mroczno
27.	Kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła wraz z cmentarzem przykościelnym	1340 r. 1739 r.	A-1077	04.08.1968	Nowe Grodziczno
28.	Cmentarz przykościelny przy kościele parafialnym pw. św. Piotra i Pawła	1 poł. XIV w.	A-1077	04.08.1968	Nowe Grodziczno
29.	Cmentarz parafialny	2 poł. XIX w.			Nowe Grodziczno
30.	Zespół dworsko-parkowy	1 poł. XIX w.			Nowe Grodziczno
31.	Dwór w zespole dworsko-parkowym	1 poł. XIX w. – 1876 r.			Nowe Grodziczno
32.	Park w zespole dworsko-parkowym	4 ćw. XIX w.			Nowe Grodziczno
33.	Cmentarz ewangelicki	pocz. XX w.			Ostaszewo
34.	Cmentarz rodowy	2 poł. XIX w.			Rynek
35.	Miejsce Pamięci Narodowej	1960 r.			Trzcin
36.	Kościół parafialny pw. św. Mikołaja Biskupa	1913 r.	A-4730	16.08.2023	Zwiniarz
37.	Cmentarz przykościelny przy kościele parafialnym pw. św. Mikołaja Biskupa	Na cmentarzu średniowiecznym, 1913 r.			Zwiniarz
38.	Cmentarz parafialny	Poł. XIX w.			Zwiniarz
39.	Miejsce Pamięci Narodowej	1944 XXI w.			Zwiniarz

***Tabela 13**. Wykaz zabytków nieruchomych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Grodziczno (także obiekty wpisane do rejestru zabytków)*

Źródło: Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Grodziczno na lata 2026-2029.

Miejscowość	Nazwa cmentarza	Data założenia	Lokalizacja
Boleszyn	katolicki	pocz. XXw.	poza wsią przy drodze do Sugajna
Boleszyn	katolicki–przykościelny	2 poł. XIXw., pierwotnie z poł. XVIIIw.	w centrum wsi, wokół kościoła przy drodze Mroczno–Lidzbark Welski
Grodziczno	katolicki–przykościelny	2 poł. XIXw.	przy kościele paraf.
Grodziczno	ewangelicki/rodowy–zlikwidowany, zabudowany	2 poł. XIXw.	w zach. części parku dworskiego
Grodziczno	katolicki–parafialny	2 poł. Xixw.	poza wsią, przy drodze do Katlewa
Janowo	rzymskokatolicki	XIXw.	w północnej cz. Wsi, wokół kościoła
Katlewo	ewangelicki	1869	ok. 1 km od wsi, w lesie po stronie wsch.
Kuligi	ewangelicki	pocz. XXw.	w polu przy drodze polnej
Mroczno	katolicki–przykościelny	poł. XIXw.	przy kościele w centralnej części wsi
Mroczno	miejsce pamięci narodo wej/pomordowanym w 1944 r.–	1960	przy szosie z Mroczna do wsi Trzcin
Mroczno	katolicki	1920	w południowej cz. Wsi przy drodze od kościoła do szosy na Boleszyn, na płaskim terenie
Ostaszewo	ewangelicki	pocz. XXw.	przy szosie Lidzbark–Lubawa, na płdn. Od wsi, w pobliżu skrzyżo wania z droga polną
Rynek	ewangelicki/rodowy	2 poł. XIXw.	na południe od dziedzińca dworskiego, na skraju lasu i głębokie go jaru, teren płaski
Świniarzec	rzymskokatolicki	XIXw./na gruncie cm. Średniowiecznego	w środku wsi, wokół kościoła, w pobliżu drogi na Działdowo
Zwiniarz	katolicki–parafialny	poł. XIXw.	w płdn. cz. wsi przy szosie do Działdowa, na płaskim terenie od płdn. I zach. ogrodzony murem
Zwiniarz	katolicki/miejsce pamięci naro dowej –	1944	500 m. na wschód od wsi, przy drodze polnej na skarpie młodnika lasu sosnowego
Zwiniarz	katolicki	1913	przy kościele par. w centrum wsi

***Tabela 14**. Cmentarze znajdujące się na obszarze gminy Grodziczno*
Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grodziczno (Uchwała Nr XIII/99/2011 Rady Gminy w Grodzicznie z dnia 10 listopada 2011 roku)

Ponadto, na podstawie pisma Warmińsko–Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dn. 26.09.2024 r. (WUOZ–Elbląg.5150.34.2024.BF pismo 8615/2024) należy uwzględnić ochronę obiektów wyszczególnionych w tabeli poniżej.

Lp.	Lokalizacja
1.	Białobłoty 27 – budynek mieszkalny,
2.	Boleszyn 4 – budynek mieszkalny,
3.	Boleszyn 9a – budynek mieszkalny,
4.	Boleszyn12 a –dawna szkoła,
5.	Boleszyn 37– dwa budynki mieszkalne,
6.	Kuligi 10 – budynek mieszkalny,
7.	Kuligi18 – budynek mieszkalny,
8.	Kuligi 19 – budynek mieszkalny,
9.	Montowo – kolejowa wieża ciśnień,

10.	Montowo 55 – dróżniczówka,
11.	Mroczenko 2 – budynek mieszkalny,
12.	Mroczenko12– dawna szkoła,
13.	Mroczenko 16 – dawna poczta,
14.	Mroczenko 28 – budynek mieszkalny,
15.	Mroczno 36– dawna szkołą
16.	Mroczno 54 – budynek mieszkalny,
17.	Mroczno 64 – budynek mieszkalny,
18.	Mroczno 82 – kamienica,
19.	Mroczno 83 – budynek mieszkalny,
20.	Mroczno 93 – budynek mieszkalny,
21.	Mroczno 153 – budynek mieszkalny,
22.	Mroczno 154 – budynek mieszkalny,
23.	Nowe Grodziczno kapliczka przydrożna –na dz. nr 220 przy skrzyżowaniu z DW 538(naprzeciwko budynku nr 14a)
24.	Ostaszewo 29 – budynek mieszkalny,
25.	Rynek 20 – dawna szkołą,
26.	Świniarc 2 – budynek mieszkalny,
27.	Świniarc 8 – budynek mieszkalny,
28.	Świniarc 16 – budynek mieszkalny,
29.	Trzcin 20 – dawna szkoła,
30.	Trzcin kapliczka przydrożna – na dz. nr 44/2 przy budynku nr 10a,
31.	Zwiniarz 1 – budynek mieszkalny,
32.	Zwiniarz 9 – budynek mieszkalny,
33.	Zwiniarz 25 – budynek mieszkalny,
34.	Zwiniarz 27 – budynek mieszkalny,
35.	Zwiniarz 28 – budynek mieszkalny,
36.	Zwiniarz 29 – budynek mieszkalny,
37.	Zwiniarz 34 – plebania

Tabela 15. *Obiekty wymagające ochrony zgłoszone przez Warmińsko–Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków*

Stanowiska archeologiczne

O historii terenów gminy świadczą również stanowiska archeologiczne. Na obszarze gminy znajdują się dwa stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Stanowiska posiadające własną formę krajobrazową grodziska i kurhany podlegają bezwzględnej ochronie – obowiązuje całkowity zakaz inwestowania, a wszelkie działania gospodarcze muszą uzyskać zezwolenie Konserwatora Zabytków. Na terenie gminy Grodziczno znajdują się dwa takie stanowiska: w rejonie wsi Trzcin nad rzeką Wel oraz w rejonie miejscowości Świniarc przy drodze Zwiniarz–Łążyn w pobliżu granicy gminy. Obszary występowania stanowisk płaskich (wytypowane do uwzględnienia w gminnej ewidencji zabytków archeologicznych) są dostępne dla celów inwestycyjnych pod warunkiem przeprowadzenia wyprzedzających badań archeologicznych. Inwestycje związane z wykonywaniem prac ziemnych na tych obszarach należy uzgadniać z właściwymi służbami konserwatorskimi.

Nazwa	Obszar AZP	Nr stanowiska	Chronologia	Funkcja	Wykaz dokumentów	Data wpisu	Nr rejestru WEZ	Nr działki	Inspire
Trzcin, st. 1	33–54	1	średniowiecze	grodzisko	10 z 1949–07–27, 84a z 1972–11–20, brak numeru z 2019–01–17	27.07.1949	c–103	92/4	AR.39 699
Świniarc, st. 1	31–55	1	średniowiecze	grodzisko	54A z 1969–04–26, brak numeru z 2019–01–17	26.04.1969	c–059	212/1	AR.39 701

*Do kodu Inspire każdorazowo należy dodać przedrostek: 'PL.1.9.ZIPOZ.NID_A_28_'

Tabela 16. *Wykaz stanowisk archeologicznych do rejestru zabytków archeologicznych Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz rejestru zabytków województwa warmińsko–mazurskiego.*

Źródło: https://nid.pl/zasoby/rejestr–zabytkow–zasoby/ oraz https://www.wuoz.olsztyn.pl/rejestr–i–ewidencja–zabytkow (stan na luty2025)*

Na terenie gminy Grodziczno znajduje się 268 stanowisk archeologicznych, które zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków prowadzonej przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie, Delegatura w Elblągu oraz

gminnej ewidencji zabytków.
Znajdują się na następujących arkuszach AZP (w nawiasach podano rok, w którym przeprowadzono badania AZP oraz liczbę stanowisk zarejestrowanych na obszarze w obrębie gminy Grodziczno):

- 31-53 (12 stanowisk, badania AZP - jesień 2009 r.);
- 31-54 (45 stanowisk, badania AZP - 2012 r.),
- 31-55 (42 stanowiska, badania AZP - w 1985 r. oraz w 2012 r.),
- 32-53 (3 stanowiska, badania AZP – wiosna 1986 r.),
- 32-54 (79 stanowisk, badania AZP - w 1986 oraz w 2012 r.),
- 32-55 (7 stanowisk, badania AZP - 2012 r.),
- 33-53 (1 stanowisko, badania AZP - 2013 r.),
- 33-54 (76 stanowisk, badania AZP - 1994 r.),
- 33-55 (1 stanowisko, badania AZP - 2012 r.),
- 34-54 (2 stanowiska, badania AZP - 2012 r.).

Ich wykaz przedstawia Tabela 17.

	Miejscowość Nazwa w wojewódzkiej ewidencji zabytków	Nr stan. w miejsc.	Obszar AZP	Nr stan. na obszarze	Funkcja - chronologia
1.	Boleszyn	1	34-54	19	osada – późne średniowiecze-nowożytność
2.	Boleszyn	2	33-54	57	ślad osadnictwa – neolit (KPL) ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze-nowożytność
3.	Boleszyn	3	33-54	58	osada – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze-nowożytność
4.	Boleszyn	4	33-54	59	osada – wczesne średniowiecze
5.	Boleszyn	5	33-54	60	osada – późne średniowiecze
6.	Boleszyn	6	33-54	61	ślad osadnictwa – schyłkowy neolit osada – wczesne średniowiecze
7.	Boleszyn	8	33-54	63	osada – późne średniowiecze-nowożytność
8.	Boleszyn	9	33-54	64	osada – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
9.	Boleszyn	X	33-54	69	ślad osadnictwa – późne średniowiecze osada - nowożytność
10.	Boleszyn	XI	33-54	75	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
11.	Boleszyn	XII	34-54	26	ślad osadnictwa – nowożytność
12.	Nowe Grodziczno	(10)*	32-54	35	ślad osadnictwa - neolit
13.	Kowaliki	1	33-54	5	osada – halsztat-laten
14.	Kowaliki	2	33-54	6	osada – wczesne średniowiecze
15.	Kowaliki	3	33-54	7	osada – późne średniowiecze-nowożytność
16.	Kowaliki	4	33-54	8	osada – późne średniowiecze
17.	Kowaliki	5	33-54	9	ślad osadnictwa – neolit (KAK?) ślad osadnictwa – nowożytność
18.	Kowaliki	6	33-54	16	ślad osadnictwa – nowożytność
19.	Kowaliki	7	33-54	17	osada – nowożytność
20.	Kowaliki	8	33-54	18	osada – późne średniowiecze
21.	Boleszyn	(7)*	33-54	62	osada – nowożytność
22.	Linowiec	(II)*	31-54	1	ślad osadnictwa - nowożytność
23.	Linowiec	(III)*	31-54	2	ślad osadnictwa - nowożytność
24.	Linowiec	(IV)*	31-54	3	ślad osadnictwa – epoka brązu
25.	Linowiec	(V)*	31-54	4	ślad osadnictwa – epoka brązu ślad osadnictwa – późne średniowiecze osada - nowożytność
26.	Linowiec	(VI)*	31-54	5	ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
27.	Linowiec	(VII)*	31-54	6	ślad osadnictwa – późne średniowiecze

					ślad osadnictwa - nowożytność
28.	Linowiec	(VIII)*	31-54	9	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
29.	Linowiec	(IX)*	31-54	10	ślad osadnictwa - nowożytność
30.	Linowiec	(X)*	31-54	11	ślad osadnictwa - nowożytność
31.	Linowiec	(XI)*	31-54	12	ślad osadnictwa - starożytność
32.	Linowiec	(XII)*	31-54	13	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa – neolit cmentarzysko? – wczesna epoka żelaza osada – okres wpływów rzymskich osada – wczesne średniowiecze ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
33.	Linowiec	(XIII)*	31-54	14	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
34.	Linowiec	(XIV)*	31-54	15	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa - wczesne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
35.	Linowiec	(XV)*	31-54	16	ślad osadnictwa - nowożytność
36.	Linowiec	(XVI)*	31-54	17	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa - późne średniowiecze osada - nowożytność
37.	Linowiec	(XVII)*	31-54	18	ślad osadnictwa - późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
38.	Linowiec	(XVIII)*	31-54	19	ślad osadnictwa - nowożytność
39.	Linowiec	(XIX)*	31-54	20	ślad osadnictwa - nowożytność
40.	Linowiec	(XX)*	31-54	34	ślad osadnictwa - nowożytność
41.	Linowiec	(XXIV)*	31-54	41	ślad osadnictwa – epoka brązu
42.	***Linowiec***	***I***	***31-54***	***49***	***cmentarzysko płaskie – wcz. ep. żelaza (k. kurhanów zachodniobałtyjskich)***
43.	Linowiec	XXI	31-54	35	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
44.	Linowiec	XXII	31-54	36	ślad osadnictwa - nowożytność
45.	Linowiec	XXIII	31-54	40	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
46.	Linowiec	XXV	31-54	45	ślad osadnictwa – starożytność osad – wczesne średniowiecze
47.	Linowiec	XXVI	31-54	46	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze ślad osadnictwa – późne średniowiecze osada - nowożytność
48.	Nowe Grodziczno	(21)*	32-54	62	ślad osadnictwa – neolit
49.	Lorki	1	32-54	6	ślad osadnictwa – neolit osada – późne średniowiecze (XV w.)
50.	Lorki	2	32-54	7	osada – neolit (KCSz) ślad osadnictwa – późne średniowiecze
51.	Lorki	3	32-54	10	osada – późne średniowiecze
52.	Lorki	4	32-54	11	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
53.	Lorki	5	32-54	12	osada – późne średniowiecze
54.	Lorki	6	32-54	18	ślad osadnictwa - neolit osada – późne średniowiecze (XIV-XV w.)
55.	Lorki	7	32-54	19	osada – wczesne średniowiecze (XI-XIII w.)
56.	Lorki	8	32-54	20	ślad osadnictwa – epoka kamienia
57.	Lorki	9	32-54	21	ślad osadnictwa - neolit
58.	Lorki	10	32-54	22	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
59.	Lorki	11	32-54	23	osada – kultura kurhanów zachodniobałtyjskich
60.	Lorki	12	32-54	24	osada – okres wpływów rzymskich

61.	Lorki	13	32-54	25	osada – okres wpływów rzymskich ślad osadnictwa – późne średniowiecze
62.	Lorki	14	32-54	30	ślad osadnictwa – neolit osada – wczesne średniowiecze (XII/XIII w.)
63.	Lorki	XV	32-54	79	ślad osadnictwa – nowożytność
64.	Lorki	XVI	32-54	82	ślad osadnictwa – nowożytność
65.	Montowo	I	31-54	37	ślad osadnictwa - nowożytność
66.	Mątowo	2	32-54	36	ślad osadnictwa - neolit
67.	Montowo	II	31-54	38	ślad osadnictwa – późne średniowiecze osada - nowożytność
68.	Montowo	III	31-54	39	osada – wczesne średniowiecze ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
69.	Montowo	IV	31-54	44	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa - nowożytność
70.	Montowo	V	31-55	53	ślad osadnictwa - starożytność ślad osadnictwa - nowożytność
71.	Montowo	VI	31-55	54	ślad osadnictwa - starożytność ślad osadnictwa – epoka brązu
72.	Montowo	VII	31-55	55	ślad osadnictwa - starożytność
73.	Montowo	VIII	31-55	66	ślad osadnictwa – okres wpływów rzymskich
74.	Mroczenko	1	32-54	9	ślad osadnictwa - neolit
75.	Mroczenko	2	32-54	32	ślad osadnictwa – neolit ślad osadnictwa – późne średniowiecze
76.	Mroczenko	3	32-54	33	ślad osadnictwa – neolit (KPL) ślad osadnictwa – neolit (KAK)
77.	Mroczenko	4	32-54	38	osada – nowożytność (XVI w.)
78.	Mroczenko	5	32-54	39	osada – nowożytność
79.	Mroczenko	6	32-54	40	osada – nowożytność
80.	Mroczenko	7	32-54	45	osada – późne średniowiecze
81.	Mroczenko	8	32-54	46	ślad osadnictwa - neolit
82.	Mroczenko	9	32-54	70	osada – późne średniowiecze
83.	Mroczenko	10	32-54	71	osada – późne średniowiecze (XV w.)
84.	Mroczenko	11	32-54	72	osada – późne średniowiecze
85.	Mroczenko	12	32-54	73	ślad osadnictwa - neolit
86.	Mroczenko	13	32-53	41	osada – wczesne średniowiecze (X-XII w.)
87.	Tylice	(2)*	32-54	74	osada – kultura kurhanów zachodniobałtyjskich
88.	Mroczno	1	32-54	41	osada – nowożytność (XVI w.)
89.	Mroczno	2	32-54	42	osada – kultura kurhanów zachodniobałtyjskich
90.	Mroczno	3	32-54	43	ślad osadnictwa – neolit (KAK) ślad osadnictwa – kultura kurhanów zachodniobałtyjskich
91.	Mroczno	4	32-54	44	osada – halsztat-laten
92.	Mroczno	5	32-53	3	ślad osadnictwa - neolit
93.	Mroczno	6	32-53	4	ślad osadnictwa - neolit
94.	Mroczno	8	33-54	14	osada – nowożytność
95.	Mroczno	9	33-54	15	ślad osadnictwa – nieokreślony
96.	Mroczno	10	33-54	38	osada - nowożytność
97.	Mroczno	11	33-54	39	osada - nowożytność
98.	Mroczno	12	33-54	40	osada – późne średniowiecze
99.	Mroczno	13	33-54	41	osada – późne średniowiecze-nowożytność
100.	Mroczno	14	33-54	42	osada – późne średniowiecze-nowożytność
101.	Mroczno	15	33-54	43	osada – późne średniowiecze-nowożytność

102.	Mroczno	16	33-54	44	osada – późne średniowiecze-nowożytność
103.	Mroczno	17	33-54	45	osada – nowożytność
104.	Mroczno	18	33-54	46	osada – nowożytność
105.	Mroczno	19	33-54	47	osada – nowożytność
106.	Mroczno	20	33-54	48	osada – nowożytność
107.	Mroczno	21	33-54	49	osada – nowożytność
108.	Mroczno	22	33-54	50	osada – późne średniowiecze-nowożytność
109.	Mroczno	23	33-54	51	osada – nowożytność
110.	Mroczno	24	33-54	52	osada – nowożytność
111.	Mroczno	25	33-54	53	osada – późne średniowiecze-nowożytność
112.	Mroczno	26	33-54	54	osada – późne średniowiecze-nowożytność
113.	Mroczno	27	33-54	55	osada – późne średniowiecze-nowożytność
114.	Mroczno	28	33-54	56	osada – późne średniowiecze-nowożytność
115.	Mroczno	XXIX	33-54	70	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
116.	Mroczno	XXIX	33-53	44	ślad osadnictwa - nowożytność
117.	Nowe Grodziczno	1	32-54	13	osada – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze
118.	Nowe Grodziczno	II	31-54	47	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa – epoka brązu ślad osadnictwa – wczesna epoka żelaza ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze osada - nowożytność
119.	Nowe Grodziczno	2	32-54	1	osada – średniowiecze (XIII-XIV w.)
120.	Nowe Grodziczno	3	32-54	2	osada – średniowiecze (XII-XIII w.)
121.	Nowe Grodziczno	4	32-54	3	osada – neolit (KAK) osada – halsztat-laten osada – późne średniowiecze
122.	Nowe Grodziczno	5	32-54	4	osada – wczesne średniowiecze
123.	Nowe Grodziczno	6	32-54	5	osada – późne średniowiecze (XIV-XV w.)
124.	Nowe Grodziczno	7	32-54	8	ślad osadnictwa - neolit
125.	Nowe Grodziczno	8	32-54	14	ślad osadnictwa - pradzieje
126.	Nowe Grodziczno	9	32-54	34	osada – późne średniowiecze
127.	Nowe Grodziczno	11	32-54	37	osada – późne średniowiecze
128.	Nowe Grodziczno	12	32-54	53	osada – wczesne średniowiecze (XII/XIII w.)
129.	Nowe Grodziczno	13	32-54	54	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
130.	Nowe Grodziczno	14	32-54	55	ślad osadnictwa – I okres epoki brązu
131.	Nowe Grodziczno	15	32-54	56	ślad osadnictwa – neolit
132.	Nowe Grodziczno	16	32-54	57	ślad osadnictwa – neolit
133.	Nowe Grodziczno	17	32-54	58	osada – neolit (KCG)
134.	Nowe Grodziczno	18	32-54	59	ślad osadnictwa – neolit (KPL)
135.	Nowe Grodziczno	19	32-54	60	ślad osadnictwa – neolit ślad osadnictwa – późne średniowiecze
136.	Nowe Grodziczno	20	32-54	61	ślad osadnictwa – okres wpływów rzymskich
137.	Nowe Grodziczno	22	32-54	63	osada – neolit (KPL) osada - neolit osada – późne średniowiecze
138.	Nowe Grodziczno	23	32-54	64	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze
139.	Nowe Grodziczno	24	32-54	65	osada – neolit (KPL)
140.	Nowe Grodziczno	25	32-54	66	ślad osadnictwa – neolit (KAK)
141.	Nowe Grodziczno	XXV	32-54	77	grodzisko – późne średniowiecze

142.	Nowe Grodziczno	26	32-54	67	ślad osadnictwa – neolit (KPL) ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
143.	Nowe Grodziczno	27	32-54	68	ślad osadnictwa – neolit (KPL)
144.	Nowe Grodziczno	28	32-54	69	ślad osadnictwa – neolit (KPL) ślad osadnictwa – neolit (KAK) ślad osadnictwa – epoka kamienia
145.	Nowe Grodziczno	XXIX	32-54	80	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
146.	Nowe Grodziczno	XXX	32-54	81	ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
147.	Ostaszewo	(VII)*	32-55	27	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
148.	Ostaszewo	I	32-55	15	ślad osadnictwa – późne średniowiecze osada - nowożytność
149.	Ostaszewo	II	32-55	17	ślad osadnictwa – neolit ślad osadnictwa - nowożytność
150.	Ostaszewo	III	32-55	18	ślad osadnictwa – nowożytność
151.	Ostaszewo	IV	32-55	19	ślad osadnictwa – nowożytność
152.	Ostaszewo	V	32-55	20	ślad osadnictwa – epoka kamienia
153.	Ostaszewo	VI	32-55	26	ślad osadnictwa – nowożytność
154.	Rynek	1	32-54	15	ślad osadnictwa – neolit (KPL) osada – późne średniowiecze
155.	Rynek	1	33-54	32	ślad osadnictwa – nowożytność
156.	Rynek	2	32-54	17	ślad osadnictwa – I okres epoki brązu
157.	Rynek	2	33-54	33	ślad osadnictwa – nowożytność
158.	Rynek	3	32-54	31	ślad osadnictwa – neolit (KAK) osada – wczesne średniowiecze
159.	Rynek	3	33-54	34	ślad osadnictwa – nowożytność
160.	Rynek	V	33-55	26	osada – wczesne średniowiecze ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa – nowożytność
161.	Rynek	VIII	33-54	76	cmentarzysko rodowe (ewangelickie) – nowożytność
162.	Świniarc	I	31-55	3	grodzisko – wczesne średniowiecze
163.	Świniarc	II	31-55	4	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
164.	Świniarc	III	31-55	5	ślad osadnictwa – nowożytność
165.	Świniarc	IV	31-55	6	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
166.	Świniarc	V	31-55	7	ślad osadnictwa – nowożytność
167.	Świniarc	VI	31-55	8	ślad osadnictwa – nowożytność
168.	Świniarc	VII	31-55	9	ślad osadnictwa – nowożytność
169.	Świniarc	VIII	31-55	12	osada – późne średniowiecze osada - nowożytność
170.	Świniarc	IX	31-55	13	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze osada - nowożytność
171.	Świniarc	X	31-55	14	ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
172.	Świniarc	XI	31-55	15	ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
173.	Świniarc	XII	31-55	16	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
174.	Świniarc	XIII	31-55	17	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
175.	Świniarc	XIV	31-55	18	ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
176.	Świniarc	XV	31-55	19	ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
177.	Świniarc	XVI	31-55	20	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
178.	Świniarc	XVII	31-55	21	ślad osadnictwa – późne średniowiecze

179.	Świniarc	XVIII	31-55	22	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
180.	Świniarc	XIX	31-55	23	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
181.	Świniarc	XX	31-55	24	ślad osadnictwa - nowożytność
182.	Zwiniarz	(XVI)	31-55	64	ślad osadnictwa - nowożytność
183.	Trzcin	1	33-54	1	grodzisko – późne średniowiecze
184.	Trzcin	2	32-54	16	osada – wczesne średniowiecze (XI-XIII w.)
185.	Trzcin	2	33-54	2	osada – nowożytność
186.	Trzcin	3	32-54	26	ślad osadnictwa – neolit osada – okres wpływów rzymskich ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze ślad osadnictwa – późne średniowiecze
187.	Trzcin	3	33-54	3	ślad osadnictwa – epoka kamienia osada – nowożytność
188.	Trzcin	4	32-54	27	osada – wczesne średniowiecze
189.	Trzcin	4	33-54	4	osada – późne średniowiecze
190.	Trzcin	5	32-54	28	ślad osadnictwa - pradzieje
191.	Trzcin	5	33-54	10	osada – wczesne średniowiecze
192.	Trzcin	6	32-54	29	ślad osadnictwa – neolit (KPL) ślad osadnictwa – neolit (KAK) ślad osadnictwa – okres wpływów rzymskich
193.	Trzcin	6	33-54	11	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
194.	Trzcin	7	32-54	47	osada – wczesne średniowiecze
195.	Trzcin	7	33-54	12	osada – późne średniowiecze-nowożytność
196.	Trzcin	8	32-54	48	osada – wczesne średniowiecze (XIII w.)
197.	Trzcin	8	33-54	13	osada – późne średniowiecze osada - nowożytność
198.	Trzcin	9	32-54	49	ślad osadnictwa – neolit (KPL) osada – okres wpływów rzymskich
199.	Trzcin	9	33-54	19	osada - nowożytność
200.	Trzcin	10	32-54	50	ślad osadnictwa – okres wpływów rzymskich
201.	Trzcin	10	33-54	20	ślad osadnictwa- pradzieje osada – późne średniowiecze-nowożytność
202.	Trzcin	11	32-54	51	ślad osadnictwa – neolit ślad osadnictwa – halsztat-laten ślad osadnictwa – okres wpływów rzymskich
203.	Trzcin	11	33-54	21	ślad osadnictwa – epoka kamienia osada – halsztat-laten
204.	Trzcin	12	32-54	52	osada – wczesne średniowiecze
205.	Trzcin	12	33-54	22	ślad osadnictwa – schyłkowy neolit?
206.	Trzcin	13	33-54	23	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
207.	Trzcin	14	33-54	24	ślad osadnictwa – neolit? ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze-nowożytność
208.	Trzcin	15	33-54	25	stanowisko domniemane – nieokreślona chronologia
209.	Trzcin	16	33-54	26	osada - nowożytność
210.	Trzcin	17	33-54	27	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze
211.	Trzcin	18	33-54	28	osada – późne średniowiecze osada - nowożytność
212.	Trzcin „Kościelisko”	19	33-54	29	osada – późne średniowiecze cmentarzysko (?) – nieokreślona chronologia – groby szkieletowe
213.	Trzcin	20	33-54	30	osada – wczesne średniowiecze
214.	Trzcin	21	33-54	31	stanowisko domniemane – nieokreślona chronologia

215.	Trzcin	22	33-54	35	ślad osadnictwa - nowożytność
216.	Trzcin	23	33-54	36	ślad osadnictwa - nowożytność
217.	Trzcin	24	33-54	37	osada - nowożytność
218.	Trzcin	XXXVI	33-54	66	zanikła wieś – nowożytność (XIX-XX w.)
219.	Trzcin	XXXVI	33-54	67	młynisko – nowożytność (XIX-XX w.)
220.	Trzcin	XXXVIII	33-54	68	kopiec podworski – nowożytność (XVII-XX w.)
221.	Trzcin	XXXIX	33-54	71	ślad osadnictwa – nowożytność
222.	Trzcin	XL	33-54	72	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze ślad osadnictwa – nowożytność
223.	Trzcin	XLI	33-54	73	ślad osadnictwa – nowożytność
224.	Trzcin	XLII	33-54	74	kopiec (gródek stożkowaty?) – późne średniowiecze
225.	***Trzcin***		***33-54***	***65***	***ślad osadnictwa – neolit (KPL)***
226.	Zajączkowo	I	31-53	27	grodzisko – wczesne średniowiecze?
227.	***Zajączkowo***	***I***	***31-54***	***50***	***cmentarzysko – wczesna epoka żelaza***
228.	Zajączkowo	II	31-53	21	osada? – wcz. epoka żelaza osada – wczesne średniowiecze
229.	Zajączkowo	III	31-53	20	osada? - nowożytność
230.	Zajączkowo	IV	31-53	22	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
231.	Zajączkowo	V	31-53	23	osada – wczesne średniowiecze
232.	Zajączkowo	VI	31-53	24	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
233.	Zajączkowo	VII	31-53	25	osada? - nowożytność
234.	Zajączkowo	VIII	31-53	26	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
235.	Zajączkowo	IX	31-53	28	ślad osadnictwa – średniowiecze
236.	Zajączkowo	X	31-53	29	osada? - nowożytność
237.	Zajączkowo	XI	31-54	21	ślad osadnictwa - nowożytność
238.	Zajączkowo	XII	31-54	22	ślad osadnictwa - starożytność
239.	Zajączkowo	XIII	31-54	23	ślad osadnictwa – wczesna epoka brązu ślad osadnictwa – późne średniowiecze osada - nowożytność
240.	Zajączkowo	XIV	31-54	24	ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze ślad osadnictwa – późne średniowiecze osada - nowożytność
241.	Zajączkowo	XV	31-54	25	ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
242.	Zajączkowo	XVI	31-54	26	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa – późne średniowiecze osada - nowożytność
243.	Zajączkowo	XVII	31-54	27	ślad osadnictwa – nowożytność
244.	Zajączkowo	XVIII	31-54	28	ślad osadnictwa – wczesna epoka żelaza ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
245.	Zajączkowo	XIX	31-54	29	ślad osadnictwa - nowożytność
246.	Zajączkowo	XX	31-54	30	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa – wczesna epoka brązu ślad osadnictwa – wczesna epoka żelaza ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze osada - nowożytność
247.	Zajączkowo	XXI	31-54	31	ślad osadnictwa – późne średniowiecze osada - nowożytność
248.	Zajączkowo	XXII	31-54	32	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa – późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
249.	Zajączkowo	XXIII	31-54	48	ślad osadnictwa - nowożytność
250.	Zajączkowo	XXIV	31-53	45	kopiec podworski? - nowożytność

251.	Zajączkowo	XXV	31-53	46	kopiec podworski? - nowożytność
252.	Zwiniarz	I	31-55	10	ślad osadnictwa – starożytność ślad osadnictwa – wczesna epoka żelaza osada – wczesne średniowiecze osada – późne średniowiecze ślad osadnictwa – nowożytność
253.	Zwiniarz	II	31-55	11	wał podłużny – średniowiecze
254.	Zwiniarz	III	31-55	36	wał podłużny-grobla – średniowiecze?
255.	Zwiniarz	IV	31-55	37	gródek strażniczy(?) – wczesne średniowiecze
256.	Zwiniarz	V	31-55	38	ślad osadnictwa – epoka brązu ślad osadnictwa - wczesne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
257.	Zwiniarz	VI	31-55	39	ślad osadnictwa - wczesne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
258.	Zwiniarz	VII	31-55	40	ślad osadnictwa - późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
259.	Zwiniarz	VIII	31-55	41	osada - wczesne średniowiecze
260.	Zwiniarz	IX	31-55	42	ślad osadnictwa – późne średniowiecze
261.	Zwiniarz	X	31-55	43	ślad osadnictwa - nowożytność
262.	Zwiniarz	XI	31-55	48	ślad osadnictwa - wczesne średniowiecze
263.	Zwiniarz	XII	31-55	49	ślad osadnictwa – starożytność osada – późne średniowiecze osada - nowożytność
264.	Zwiniarz	XIII	31-55	50	ślad osadnictwa - późne średniowiecze
265.	Zwiniarz	XIV	31-55	51	ślad osadnictwa - późne średniowiecze
266.	Zwiniarz	XV	31-55	52	ślad osadnictwa - późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
267.	Zwiniarz	XVII	31-55	63	ślad osadnictwa - późne średniowiecze ślad osadnictwa - nowożytność
268.	Świniarc	(XXI)*	31-55	65	ślad osadnictwa - nowożytność

Tabela 17*. Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu gminy w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków.*
Źródło: Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Grodziczno na lata 2026-2029
(Pogrubioną kursywą oznaczono stanowiska, których lokalizacja nie została potwierdzona podczas badań Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP))

Dobra kultury współczesnej

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dobra kultury współczesnej to dobra kultury o wysokiej wartości artystycznej lub historycznej niebędące zabytkami, a będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń. Na terenie gminy Grodziczno nie wskazuje się obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej wymagające ochrony.

6.2.11. Obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne

Na obszarze gminy Grodziczno nie występują obszary pomników zagłady oraz ich strefy ochronne.

6.2.12. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne

Na obszarze gminy Grodziczno występują tereny zamknięte kolejowe - linii kolejowej Warszawa Wsch. – Działdowo– Iława – Gdynia (linia magistralna E–65, dwutorowa, zelektryfikowana), której długość na terenie gminy wynosi 12,7 km. Stacja kolejowa znajduje się w miejscowości Montowo i Zajączkowo. Umożliwia ona bezpośrednie powiązanie Gdyni z Warszawą. Położona jest w VI europejskim korytarzu transportowym łączącego państwa nadbałtyckie z krajami położonymi nad Morzem Adriatyckim i na Bałkanach. Na podstawie mapy maksymalnych prędkości rozkładowe na liniach zarządzanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. (stan na 31.12.2023 r.) linia dostosowana jest na większości obszaru gminy Grodziczno do prędkości 140 km/h (niewielkie fragmenty do 120km/h). Średniodobowe natężenie ruchu pociągów na odcinku linii kolejowej w 2021 r. wynosiło 82 pociągi, z czego 22 stanowiły pociągi towarowe, w 2023 r. natężenie wzrosło do 85 pociągów, z czego 24 stanowiły pociągi towarowe. Są to tereny przeznaczona pod komunikację kolejową. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne w ich obrębie i sąsiedztwie regulują przepisy ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o

transporcie kolejowym (Dz. U. z 2024r. 697 t.j.).

Nr ew. działki	Obręb
74/2	Grodziczno
75	Grodziczno
84/1	Kuligi
247/2	Kuligi
193	Linowiec
279/1	Linowiec
70/3	Montowo
89	Montowo
295/1	Montowo
342	Montowo
94	Zajączkowo
99	Zajączkowo
169/5	Zajączkowo
169/6	Zajączkowo
169/7	Zajączkowo
170/2	Zajączkowo

Tabela 18. *Działki stanowiące tereny zamknięte kolejowe*

6.2.13. Obszary ograniczonego użytkowania

Na obszarze gminy Grodziczno nie występują obszary ograniczonego użytkowania ustalane na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54 z późn. zm.).

6.2.14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na obszarze gminy Grodziczno nie wskazuje się obszarów przewidzianych do przekształceń, rehabilitacji lub remediacji. Jako obszary wymagające rekultywacji wskazuje się tereny po eksploatacji złoża kruszyw naturalnych: piasków i żwirów oraz kredy. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1420, z późn. zm.) rekultywację gruntów po działalności górniczej należy prowadzić zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1326, z późn. zm.. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1420, z późn. zm.) rekultywację gruntów po działalności górniczej należy prowadzić zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1326, z późn. zm.

6.2.15. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji

Na obszarze gminy Grodziczno nie wskazuje się obszarów przewidzianych do rewitalizacji.

6.2.16. Obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją

Na dzień sporządzenia Planu Ogólnego Gminy Grodziczno Rada Powiatu Nowomiejskiego nie wprowadziła takiej uchwały, stąd na terenie gminy brak jest wyznaczonych obszarów cichych w aglomeracji lub poza nią.

6.2.17. Grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III oraz grunty leśne,

Na obszarze gminy powierzchnia terenu użytków rolnych wysokiej klasy bonitacyjnej (I–III) jest niewielka: ok. 4,4%. Ponadto, brak jest zupełnie gruntów w klasie I i II. Grunty orne występują głównie w obrębie niskich klas bonitacyjnych (IV–V). Z kolei pastwiska zajmują większość terenów najwyżej sklasyfikowanych (III), zapewne z uwagi na ich organiczne pochodzenie oraz niedogodną lokalizację wzdłuż cieków wodnych.

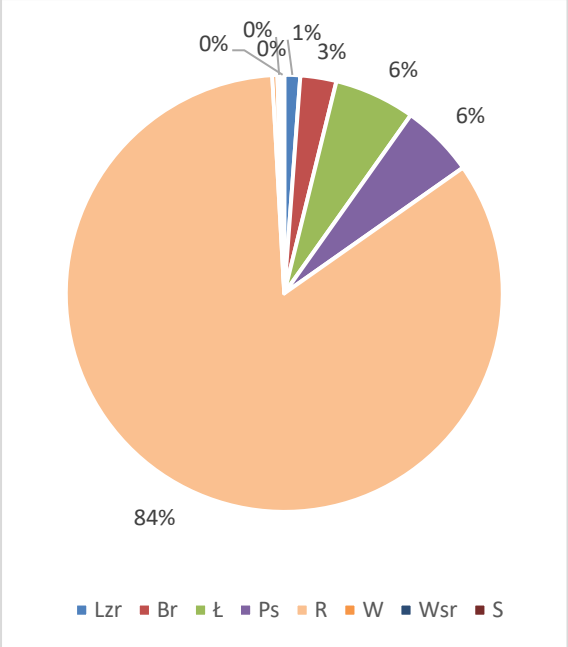

Rys. 9. Struktura użytków rolnych w gminie Grodziczno

R – Grunty orne; Ps – Pastwiska trwałe; Ł – Łąki trwałe; Br – Grunty rolne zabudowane; Lzr – grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych; W – Grunty pod rowami; Wsr – Grunty pod stawami; S – Sady;

W granicach administracyjnych gminy Grodziczno grunty leśne zajmują obecnie powierzchnię około 2688,37 ha, tj. 17,43 % powierzchni gminy z czego 1 710,89 to lasy publiczne a pozostałe to lasy prywatne (dane z GUS na 2018r.).Wśród gatunków lasotwórczych w obrębie kompleksów leśnych dominuje sosna, a z drzew liściastych brzoza, dąb i olcha. Na obszarze gminy dominują dwa typy siedlisk lasów - las mieszany oraz bór świeży. Duży udział mają lasy gradowe, czyli wielogatunkowe lasy liściaste typowe dla żyznych i wilgotnych siedlisk. Znacznie mniejsze powierzchnie zajmują bory mieszane, typowe dla siedlisk uboższych, piaszczystych. Lasy ochronne gminy Grodziczno stanowią dosyć istotny udział w całkowitej powierzchni lasów. Największą powierzchnię zajmują lasy wodochronne oraz cenne fragmenty rodzimej przyrody. Pozostałe to lasy o funkcji ochronnej, lasy glebochronne, które zajmują niewielkie powierzchnie.

Klasa bonitacyjna	Ls		Ł		Ps		R		Suma	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
I	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
II	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
III	12,03	1,3	6,21	0,8	61,38	8,8	–	–	79,62	0,6
IIIa	–	–	–	–	–	–	7,42	0,1	7,42	0,1
IIIb	–	–	–	–	–	–	457,57	4,5	457,57	3,7
IV	80,26	8,7	387,32	48,2	323,08	46,1	–	–	790,66	6,3
IVa	–	–	–	–	–	–	2948,31	29,3	2948,31	23,6
IVb	–	–	–	–	–	–	2840,29	28,2	2840,29	22,7
V	584,48	63,2	273,68	34,1	225,88	32,2	2814,1	27,9	3898,14	31,2
VI	247,42	26,8	136,11	16,9	90,33	12,9	1011,11	10,0	1484,97	11,9
Suma	924,19	–	803,32	–	700,67	–	10078,8	–	12506,98	100,0

Tabela 19. Klasy bonitacyjne użytków rolnych i leśnych

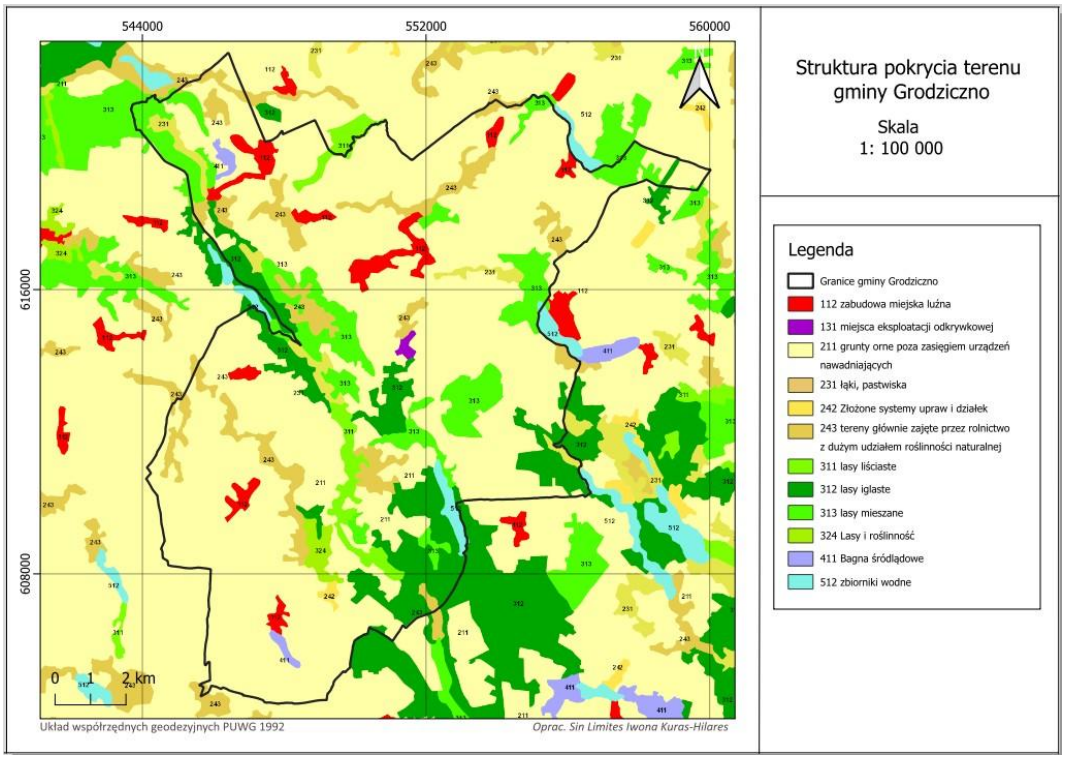

Rys. 10. Struktura pokrycia terenu w gminie Grodziczno
(Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Grodziczno 2025 r.)

Grunty orne wysokich klas bonitacyjnych (I–III) zajmują ponad 3466 ha, czyli 23% powierzchni gminy. Wśród nich występują jedynie grunty III klasy bonitacyjnej, położone w centralnej i północnej części gminy. Gminę charakteryzuje stosunkowo duży udział gleb III i IV klasy bonitacyjnej w jej ogólnej powierzchni terenu (ponad 50%). Wśród gruntów użytków rolnych dominują gleby IV klasy bonitacyjnej (43%) oraz III klasy bonitacyjnej (30%). Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych gleby klas I–III podlegają ochronie. Obszary zabudowy zostały wyznaczone z poszanowaniem gruntów wysokich klas oraz terenów leśnych.

6.2.18. Zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Poważne awarie mogą powstawać, zarówno na terenach zlokalizowanych w gminnych obiektach przemysłowych, jak również poza jej obszarem, w wyniku wypadków drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne. Ich eksploatacja stwarza zagrożenie dla środowiska (możliwość awarii zbiorników, pożar, itp.). Główne zagrożenie wynika z transportu paliw w celu zaopatrzenia tych obiektów. Poważne źródło zagrożenia na terenie gminy stwarzają wypadki drogowe środków transportu przewożące materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych, które grożą bezpośrednim zanieczyszczeniem rzek. Zanieczyszczeniem, grozi w zasadzie każde zdarzenie na terenie gminy powodujące spływ do rzek zarówno produktów ewentualnej awarii, jak też zanieczyszczeń (w tym ropopochodnych) powstających podczas normalnej eksploatacji ulic i parkingów na terenie gminy.

Według wykazu zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (stanu na 31.12.2023) prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie gminy nie występują zakłady stwarzające ryzyko powstania poważnej awarii przemysłowej. Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS w 2023 r. na terenie gminy Grodziczno odnotowano 26 pożarów.

6.2.19. Obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego

Na obszarze gminy Grodziczno nie występują obszary pasa nadbrzeżnego ustalone przepisami ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1125).

7. ROZMIESZCZENIE ISTNIEJĄCYCH I PLANOWANYCH OBIEKTÓW INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, TRANSPORTOWEJI TECHNICZNEJ WRAZ Z OBOWIĄZUJĄCYMI DLA OGRANICZENIAMI W ZAGOSPODAROWANIU

7.1. INFRASTUKTURA *S*POŁECZNA

7.1.1. Oświata

Na terenie gminy Grodziczno funkcjonuje rozbudowana sieć placówek oświatowych obejmujące szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa w Nowym Grodzicznie, funkcjonuje jako zespół szkolno-przedszkolny obsługujący uczniów z oddziałem przedszkolnym. Placówka prowadzi różnorodne działania edukacyjne, w tym konkursy plastyczno-techniczne i programy sportowe,
- Szkoła Podstawowa w Mrocznie,
- Szkoła Podstawowa w Zajączkowie (Zajączkowo 21A),
- Szkoła Podstawowa w Zwiniarzu (Zwiniarz 4A),
- Zespół Szkół w Nowym Grodzicznie i Zespół Szkół w Mrocznie, obejmujące szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi oraz (do niedawna) gimnazja.

Placówki oświatowe prowadzą różnorodne zajęcia pozalekcyjne, konkursy i wydarzenia edukacyjne, a także współpracują z instytucjami kultury na rzecz rozwoju kompetencji i zainteresowań uczniów.

System oświaty zapewnia dostęp do edukacji na poziomie podstawowym dla wszystkich dzieci z terenu gminy.

7.1.2. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Na terenie gminy podstawową opiekę zdrowotną zapewnia Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grodzicznie, zlokalizowany w Nowym Grodzicznie 17B. Placówka funkcjonuje jako samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, realizując zadania z zakresu podstawowej opieki medycznej. Na terenie gminy działa również lokalny ośrodek zdrowia w Mrocznie. Ośrodki zdrowia świadczą usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, w tym konsultacje lekarskie, profilaktykę i podstawowe zabiegi medyczne. W przypadku potrzeby świadczeń specjalistycznych mieszkańcy korzystają z placówek w Nowym Mieście Lubawskim lub innych miastach powiatu.

W gminie Grodziczno podstawową instytucją działającą w obszarze opieki społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany w Grodzicznie (GOPS adres: Grodziczno 17a) odpowiada za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, wsparcia rodzin, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, programu „Dobry Start", programu „Za życiem", pomocy dla osób z niepełnosprawnościami oraz innych świadczeń przewidzianych prawem.

- GOPS prowadzi działania na rzecz rodzin w trudnej sytuacji materialnej, osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych oraz dzieci. Wspiera także programy aktywizacji społecznej i zawodowej.
- Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami realizowane jest również na poziomie powiatu przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim, które dofinansowuje m.in. turnusy rehabilitacyjne, zakup sprzętu rehabilitacyjnego, likwidację barier oraz uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym[36].
- W 2019 r. z programu „Rodzina 500+" w gminie korzystało 531 rodzin w pierwszym półroczu i 1249 rodzin w drugim półroczu.

7.1.3. Kultura

Na terenie gminy Grodziczno działa szereg instytucji i obiektów kulturalnych, które odgrywają ważną rolę w integracji lokalnej społeczności oraz podtrzymywaniu dziedzictwa kulturowego regionu. Główną placówką kulturalną jest Gminna Biblioteka Publiczna w Grodzicznie (Grodziczno 17A). Biblioteka stanowi główny ośrodek kulturalny gminy, organizując różnorodne wydarzenia dla mieszkańców. Instytucja prowadzi działalność edukacyjną i kulturalną, współpracując ze szkołami i organizacjami społecznymi. Biblioteka posiada filię w Mrocznie, co zapewnia szeroki dostęp

do księgozbioru i wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców różnych miejscowości.

W gminie działa Orkiestra Dęta oraz Koła Gospodyń Wiejskich, które angażują się w życie kulturalne i organizację lokalnych imprez.

7.1.4. Sport

Na terenie gminy Grodziczno funkcjonuje rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna, obejmująca obiekty szkolne oraz ogólnodostępne place i boiska.

Do głównych obiektów sportowych należą:

- W Grodzicznie funkcjonuje kompleks sportowy „Moje Boisko – Orlik 2012", oddany do użytku w 2009 roku. Obiekt obejmuje boisko wielofunkcyjne przeznaczone do gry w piłkę siatkową, koszykówkę, piłkę ręczną, tenisa oraz badmintona. Boisko jest ogólnodostępne dla mieszkańców w wyznaczonych godzinach i objęte regulaminem użytkowania.
- Przy szkołach podstawowych na terenie gminy znajdują się boiska szkolne. W 2025 roku podpisano umowę na modernizację i wymianę nawierzchni boiska przyszkolnego w jednej z placówek, co ma podnieść standard i bezpieczeństwo użytkowania.
- W 2024 roku otwarto nowe boisko do badmintona nad jeziorem Kiełpińskim w miejscowości Rynek. Obiekt ten stanowi uzupełnienie oferty rekreacyjnej i sportowej gminy, umożliwiając aktywność zarówno mieszkańcom, jak i turystom.

7.2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

7.2.1. Układ komunikacyjny

Przez gminę nie przebiegają drogi szybkiego ruchu (autostrady, drogi ekspresowe) ani drogi krajowe. Podstawowy układ komunikacyjny gminy tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne oraz pozostałe ciągi komunikacyjne. Przez gminę przebiegają dwie drogi wojewódzkie: południkowo, przez wschodnią część gminy, droga wojewódzka nr 541 relacji Lubawa – Lidzbark o długości na terenie gminy 11,77km oraz równoleżnikowo, przez północną część gminy, droga wojewódzka nr 538 relacji Łasin – Nowe Miasto Lubawskie – Uzdowo – Rozdroże. o długości na terenie gminy 10,48 km.

Droga wojewódzka nr 538 stanowi połączenia z miastem powiatowym na zachodzie oraz z drogą krajową nr 15 (zlokalizowaną ok. 3,5 km na zachód od granic gminy) łączącą gminę ze stolicą województwa.

Ponadto, na obszarze gminy Grodziczno znajduje się 8 dróg powiatowych o łącznej długości wynoszącej 45,48 km. Jedna droga posiada klasę techniczną Z (drogi zbiorcze), a siedem dróg ma klasę techniczną L (drogi lokalne). Wszystkie drogi powiatowe na terenie gminy Grodziczno posiadają nawierzchnię asfaltową. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Grodziczno przedstawia poniższa tabela. System dróg gminnych jest rozbudowany i wynosi 117,4 km w tym 62,1 km o nawierzchni bitumicznej, pozostałe 55,3 km o nawierzchni żwirowej, gruntowej, brukowej. Stan nawierzchni tych dróg uznawany jest za niedostateczny.

Gmina jest objęta systemem powiatowego transportu publicznego z kilkoma liniami autobusowymi. Główne połączenia autobusowe obejmują trasy: Grodziczno – Nowe Miasto Lubawskie, Lubawa – Grodziczno, Iława – Nowe Miasto Lubawskie przez Grodziczno. Transport publiczny funkcjonuje w ramach planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu nowomiejskiego. Ponadto, w dni szkolne realizowane są kursy autobusów szkolnych, umożliwiający dojazd do szkół dzieci i młodzieży zamieszkałych na obszarze wiejskim gminy.

Uzupełnieniem układu komunikacyjnego jest dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa Warszawa Wsch. – Działdowo– Iława – Gdynia (linia magistralna nr 9/ E–65) o długości na terenie gminy 12,7 km. Stacja kolejowa znajdują się w miejscowościach Montowo i Zajączkowo. Umożliwia ona bezpośrednie powiązanie Gdyni z Warszawą. Położona jest w VI europejskim korytarzu transportowym łączącego państwa nadbałtyckie z krajami położonymi nad Morzem Adriatyckim i na Bałkanach. Na podstawie mapy maksymalnych prędkości na liniach zarządzanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. (stan na 31.12.2023 r.) linia dostosowana jest na większości obszaru gminy Grodziczno do prędkości 140 km/h (niewielkie fragmenty do 120km/h). Średniodobowe natężenie ruchu pociągów na odcinku linii kolejowej w 2021 r. wynosiło 82 pociągi, z czego 22 stanowiły pociągi towarowe, w 2023 r. natężenie wzrosło do 85 pociągów, z czego 24 stanowiły pociągi towarowe. . Na linii odbywa się ruch osobowy dalekobieżny i regionalny oraz towarowy.

Odcinek linii nr 9 na terenie gminy Grodziczno nie spełnia kryterium natężenia ruchu pociągów obowiązkowego sporządzenia strategicznej mapy hałasu dla odcinków linii kolejowych (natężenie ruchu > 30 000 pociągów rocznie.

7.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

7.3.1. Zaopatrzenie w wodę

Teren gminy Grodziczno położony jest poza granicami Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Zaopatrzenie gminy Grodziczno w wodę do celów bytowo - gospodarczych opiera się o ujęcia wód wgłębnych czwartorzędowych z warstw wodonośnych ujmowanych studniami wierconymi zalegających na głębokości 30,0m - 100,0m. Szacunkowa wydajność głównego użytkowego poziomu wodonośnego na obszarze gminy wynosi od poniżej 10m³/ h do powyżej 70m³/h.

Gmina Grodziczno jest zwodociągowana w 94,6 % (dane GUS). Długość sieci wodociągowej bez przyłączy na rok 2025 wynosi 225,4 km. Na terenie Gminy Grodziczno znajdują się i są eksploatowane dwie stacje wodociągowe (SUW), w miejscowościach Mroczno oraz Nowe Grodziczno, które są w 100% zwodociągowane. Stan techniczny SUW na terenie Gminy ocenia się jako bardzo dobry. Z sieci wodociągowej ujęcia w Grodzicznie dodatkowo zaopatrywane są też miejscowości: Nowe Grodziczno, Grodziczno, Rynek, Ostaszewo, Katlewo, Montowo, Kuligi, Zajączkowo, Świnarc, Zwiniarz, Linowiec, Jakubkowo, Białoboty. Ponadto, w miejscowości Boleszyn znajduje się zmechanizowany punkt czerpania wody. Na terenie pozostałych miejscowości zaopatrzenie w wodę odbywa się z ujęć indywidualnych studni wierconych, bez zbiorczych sieci wodociągowych.

Na obszarze gminy znajduje się 19 czynnych obiektów hydrogeologicznych, zlokalizowanych w rozproszeniu w miejscowościach na terenie całej gminy: Grodziczno, Katlewo, Montowo, Boleszyn, Zajączkowo, Linowiec, Świniarc, Mroczno, Ostaszewo, Zwiniarz.

Parametr	2018	2021	2024
Długość sieci wodociągowej bez przyłączy [km]	224,4	224,4	224,4 (225,4* w 2025r.)
Ilość przyłączy [szt.]	1 250	1 266	1 298
Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	5 968	5 652	5 471
Woda dostarczana gosp. domowym [dam3]	289,8	280,9	298,2

Tabela 20. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy w latach 2018 – 2024
(dane pozyskane z Banku Danych Lokalnych GUS)

**dane pozyskane z Urzędu Gminy Grodziczno*

Woda ujmowana jest poprzez studnie głębinowe (studnie wiercone). Nie wszystkie ujęcia posiadają strefę ochrony bezpośredniej. Obiekty te eksploatowane są przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wielobranżowe w Grodzicznie Sp. z o.o. Wszystkie miejscowości są podłączone do wodociągu gminnego. Poza jego zasięgiem znajdują się pojedyncze kolonie oraz rozproszone gospodarstwa..

7.3.2. Odprowadzanie ścieków

Na terenie Gminy Grodziczno rozpoczęto budowę systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej. W 2025 roku rozpoczęła się największa inwestycja w historii gminy - budowa oczyszczalni ścieków w Nowym Grodzicznie za prawie 15 mln zł. W trakcie realizacji jest także budowa sieci kanalizacyjnej – dla części miejscowości Grodziczno i Nowe Grodziczno, za 8,5 mln zł. Oczyszczalnia powstanie w pobliżu rzeki Wel na specjalnie zakupionej nieruchomości[1]. Projekt otrzymał dofinansowanie z Rządowego Programu Polski Ład, a prace budowlane już się rozpoczęły.

7.3.3. Sieci energetyczne, cieplne i gazownicze

Sieci energetyczne

Gmina Grodziczno zaopatrywana jest w energię elektryczną poprzez sieć średniego napięcia 15 kV. Przez południowo – wschodnią część gminy (miejscowości Boleszyn, Kowaliki) przebiega jedna linia przesyłowa wysokiego napięcia 220 kV Włocławek Azoty – Olsztyn I. Zgodnie z planem rozwoju Krajowej Elektroenergetycznej Sieci Przesyłowej przewiduje się budowę elektroenergetycznej linii napowietrznej dwutorowej 2 x 400 kV po trasie istniejącej linii 220 kV. Operatorem sieci energetycznej na terenie gminy jest Energa-Operator S.A. – Rejon Dystrybucji Brodnica.

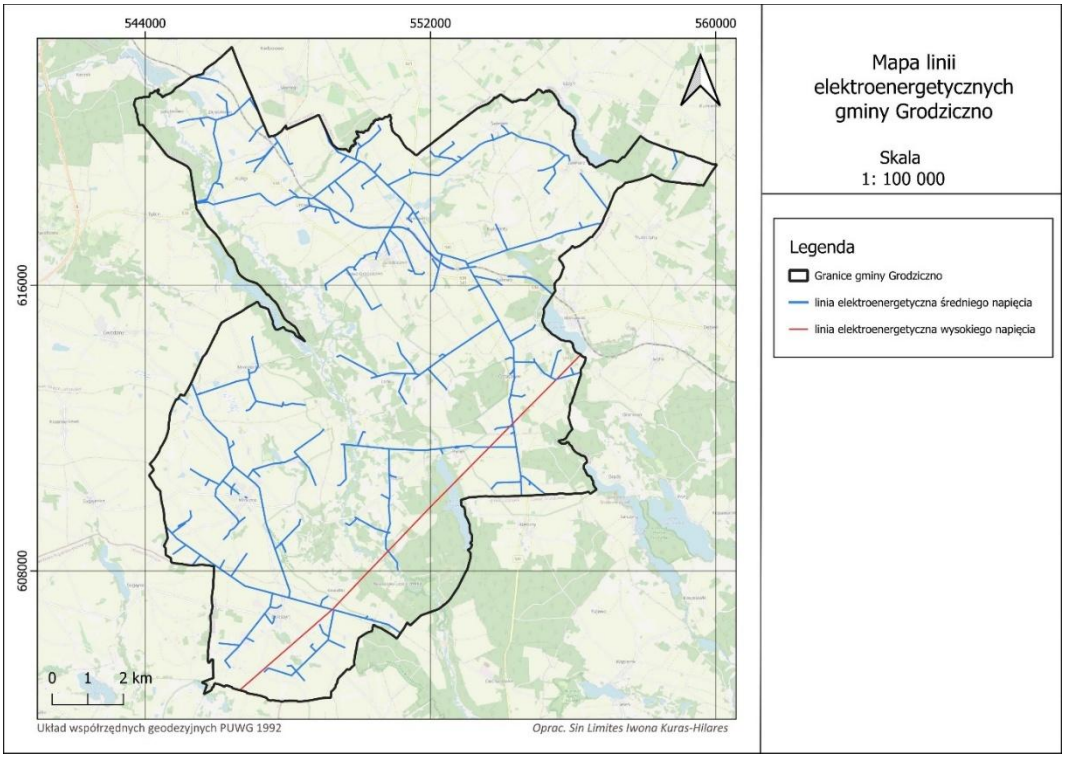

Rys. 11. Mapa linii elektroenergetycznych gminy Grodziczno
Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Grodziczno2025 r.

Na terenie gminy w realizacji znajduje się 8 masztów telefonii komórkowej (Kuligi, Nowe Grodziczno, Grodziczno, Mroczno, Boleszyn), z czego 7 dostosowanych jest do technologii 5G. Funkcjonuje pierwsza w regionie biogazownia rolnicza o mocy 2 MW w Boleszynie, która oprócz produkcji energii elektrycznej zasila w ciepło budynki mieszkalne oraz świetlicę. Na terenie gminy działają również 2 elektrownie wodne o mocy do 0,3 MW każda oraz farma fotowoltaiczna w Mrocznie o mocy 0,9 MW. Na potrzeby opracowania (z uwagi na niewielkie wartości emitowanego pola elektromagnetycznego) pominięto zlokalizowane w obrębie gminy nadajniki radiowe i telewizji naziemnej, elektrownie fotowoltaiczne, Urządzenia infrastruktury technicznej wytwarzające promieniowanie elektromagnetyczne powinny odpowiadać zapisom ustawy Prawo ochrony środowiska w zakresie dopuszczalnych norm wartości natężenia pola elektromagnetycznego oraz działań zapobiegającym zagrożeniom.

Gospodarka cieplna

Gospodarka cieplna na terenie gminy oparta jest przeważnie o kotłownie lokalne i paleniska indywidualne opalane paliwem stałym. W głównej mierze są to kotły i piece opalane węglem oraz drewnem, rzadziej olejem opałowym. W kierunku poprawy efektywności energetycznej i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń należy dążyć do stosowania w systemie grzewczym paliw ekologicznych np. pompy ciepła, ogrzewanie elektryczne, kolektory słoneczne, biogaz. Większość mieszkańców do celów ogrzewania wykorzystuje piece centralnego ogrzewania, a następnie piece indywidualne typu „koza" i kominki z centralnym układem grzewczym (kocioł w pomieszczeniu oraz grzejniki).

Sieć gazowa

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN300 o maksymalnym ciśnieniu roboczym 5,5 MPa. Dla gazociągu wyznaczono strefę kontrolowaną określoną w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z 2013 r., poz. 640) o szerokości 6,0 m. Zgodnie z przepisami Prawa budowlanego w strefie kontrolowanej występują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu, w tym m.in. zakaz sadzenia drzew i krzewów oraz ograniczenie prawa własności właścicieli gruntów nad gazociągami. Gazociąg powyższy przebiega przez teren gminy Grodziczno w miejscowościach Kuligi i Zajączkowo.

7.3.4. System gospodarki odpadami

Gmina Grodziczno, zgodnie z obowiązującymi przepisami, wdrożyła i realizuje system gospodarki odpadami. System gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Grodziczno prowadzi Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna", którego gmina Grodziczno jest członkiem od 2005 r. Na terenie gminy Grodziczno nie ma składowiska odpadów. Odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych, składowane są w pojemnikach i workach, wywożone na Regionalną Instalację Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Działdowie przez jednego przedsiębiorcę obsługującego wszystkich mieszkańców gminy, wyłonionego w drodze przetargu. Gospodarka odpadami prowadzona jest zgodnie z regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Grodziczno. Odbiór odpadów od mieszkańców odbywa się zgodnie z przyjętym harmonogramem odbioru odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych.

W granicach gminy Grodziczno nie istnieje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Na terenie Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna" funkcjonują 4 Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), z których najbliższe dla mieszkańców gminy Grodziczno są zlokalizowane w miejscowościach: Ciechanówko gm. Lidzbark – działka 160/1 i 162, oraz Lubawa, ul. Dworcowa – działka nr 190/21, do których mieszkańcy gminy Grodziczno mogą dostarczać wyselekcjonowane odpady komunalne, są m.in. odpady z surowców recyklingowalnych, chemikalia, zużyte baterie i sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony i inne.

	Ogółem	Gospodarstwa domowe		Inne źródła		Udział odpadów zebranych selektywnie
	[t]	[t]	[%]	[t]	[%]	[%]
Grodziczno	1109,17	1059,26	96	49,91	4	52

Tabela 21. Zestawienie wielkości odpadów zebranych w gminie Grodziczno w roku 2023

8. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM ORAZ KRAJOBRAZY PRIORYTETOWE

Audyt krajobrazowy województwa warmińsko-mazurskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego nr XI/183/25 z dnia 25 marca 2025 r. obejmuje cały obszar województwa. Celem audytu jest identyfikacja krajobrazów występujących na terenie województwa i wskazanie krajobrazów priorytetowych, określenie cech charakterystycznych oraz ocena ich wartości, a także sformułowanie rekomendacji i wniosków mających służyć ich ochronie. W audycie krajobrazowym wskazuje się ponadto granice parków kulturowych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obiektów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO lub obszarów i obiektów proponowanych do umieszczenia na tych listach. W obrębie krajobrazów priorytetowych wskazuje się także lokalne formy architektoniczne zabudowy.

W obszarze gminy Grodziczno zidentyfikowano 2 podtypy krajobrazów priorytetowych: 6d. z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości „TRZCIN I OKOLICE" (28-315.15.27) oraz 3b. z przewagą siedlisk lasowych „LAS WELSKI" (28-315.15.52).

Krajobraz priorytetowy, zgodnie z definicją zawartą w art. 7 ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. 2015 r. poz. 774, 1688) to krajobraz szczególnie cenny dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne, czy estetyczno–widokowe, i jako taki wymagający zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania. Wg. przyjętej metodyki, krajobrazy priorytetowe, to te, które spełniają jedno z czterech kryteriów: unikatowość występowania, reprezentatywność, dotychczasowa ochrona prawna, ważność krajobrazu. Dla wyszczególnionych krajobrazów priorytetowych zdiagnozowano również zagrożenia dla możliwości zachowania ich wartości.

Kod krajobrazu	Typ krajobrazu	Podtyp krajobrazu	Nazwa krajobrazu
28-315.15-27	6. Wiejski	6d. z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	„TRZCIN I OKOLICE”
28-315.15-52	3. Leśny	3b. z przewagą siedlisk lasowych	„LAS WELSKI”

Tabela 22. *Zestawienie krajobrazów priorytetowych gminy Grodziczno*
Źródło: wmbpp.olsztyn.pl

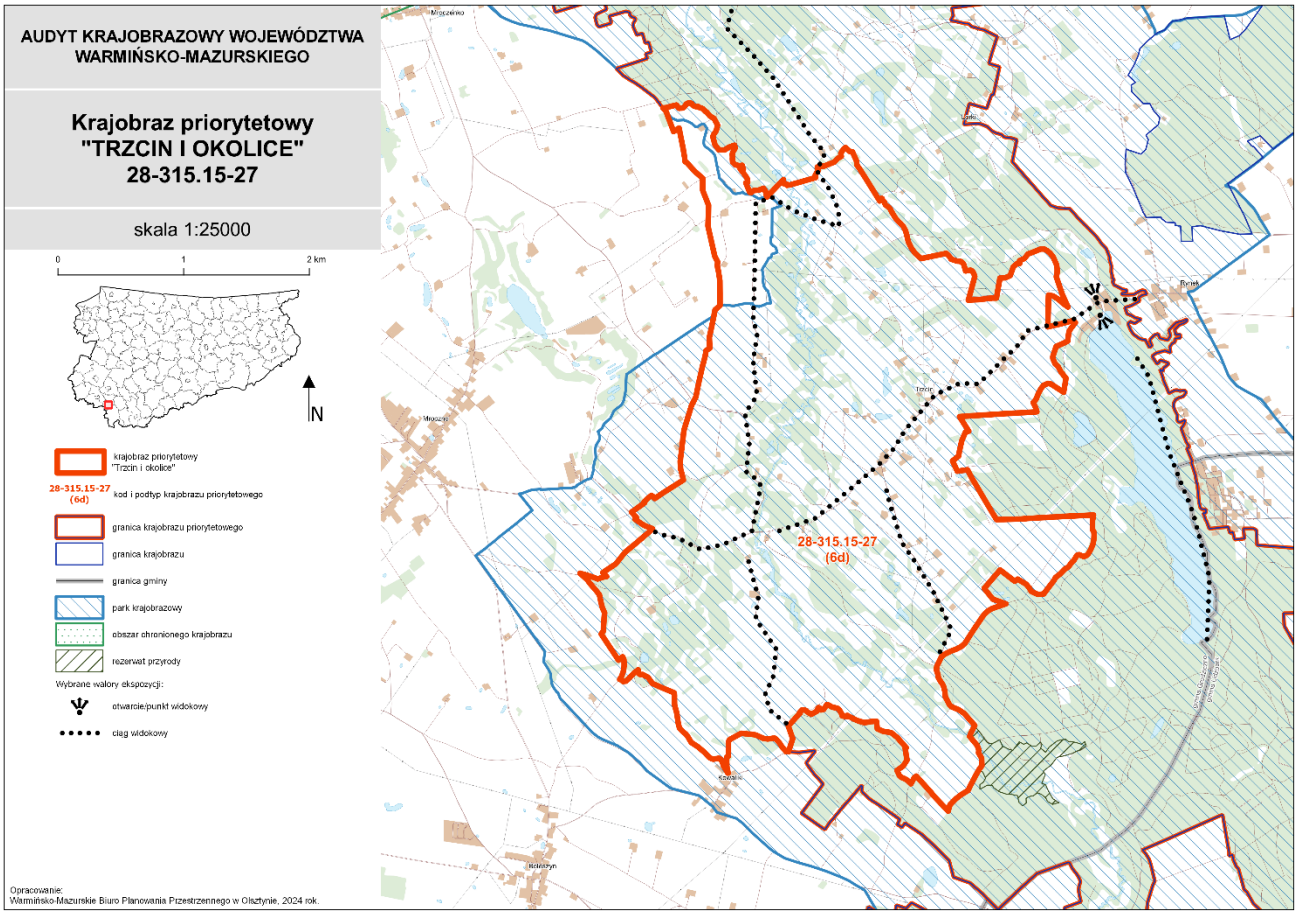

Rys.12. *Krajobraz priorytetowy „Trzcin i okolice” Grodziczno*
Źródło: wmbpp.olsztyn.pl

REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO 2 28-315.15-27 „TRZCIN I OKOLICE”
Kierunki i zasady kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów w odniesieniu do poziomu lokalnego:
Wytyczne odnośnie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów lub zasad ich zagospodarowania: • Uwzględnianie cech środowiska przyrodniczego, kulturowego i walorów krajobrazowych na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego w celu zapobiegania powstawaniu konfliktów przestrzennych, w tym środowiskowych i widokowych. • Ochrona unikatowych cech krajobrazu, w szczególności wyróżniającej się rzeźby terenu, w tym obszaru rynny polodowcowej oraz doliny rzeki Wel. • W obrębie terenów użytkowanych rolniczo zachowanie układu i struktury pól oraz miedz, roślinności

śródpolnej, zadrzewień przydrożnych i nadwodnych, terenów podmokłych oraz naturalnych oczek wodnych.
- Dążenie do zachowania i kształtowania stref buforowych rzeki w obrębie terenów użytkowanych rolniczo w celu ograniczenia spływu substancji biogennych.
- Ograniczanie przekształcania lasów na cele nieleśne.
- Zapobieganie rozpraszaniu zabudowy wsi Trzcin poprzez planowanie nowej w nawiązaniu do regionalnych wiejskich tradycji osadniczych oraz z uwzględnieniem cech środowiska przyrodniczego i walorów ekspozycji.
- Kształtowanie zabudowy poprzez stosowanie jednolitego charakteru, w nawiązaniu do regionalnych form architektonicznych, w szczególności w zakresie: skali, formy, wysokości i gabarytów, bryły, geometrii połaci dachowych, elewacji, detalu architektonicznego oraz rodzaju i kolorystyki materiałów, w tym pokrycia dachowego.
- Zapobieganie lokalizowaniu obiektów wysokościowych wertykalnych, wielkokubaturowych i wielkopowierzchniowych, w szczególności stanowiących obiekty dysharmonijne w krajobrazie.
- Przywracanie lub utrzymanie wartości historycznych i krajobrazowych obiektów zabytkowych z uwzględnieniem w szczególności ich otoczenia, powiązań funkcjonalnych, przestrzennych i widokowych, w tym stanowiska archeologicznego (średniowieczne grodzisko) zlokalizowanego nad rzeką Wel (wyeksponowanego w terenie) oraz alei przydrożnej.
- Ochrona bioróżnorodności.
- Kształtowanie zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego w szczególności w obrębie rzeki Wel (szlak kajakowy) w dostosowaniu intensywności zagospodarowania do chłonności turystycznej oraz cech środowiska przyrodniczego i krajobrazu w Welskim Parku Krajobrazowym.

Wytyczne odnośnie określenia walorów ekspozycji, w szczególności elementów takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe oraz zasad ich ochrony i kształtowania:
- zachowanie i kształtowanie wnętrz krajobrazowych, osi, punktów widokowych oraz ciągów widokowych poprzez ograniczanie zagospodarowania przesłaniającego widoki na panoramy terenów rolnych z zalesioną doliną meandrującej rzeki Wel, w szczególności z dróg: powiatowej Mroczno – Rynek, gminnej Trzcin – granica kompleksu leśnego (na południe) oraz z śródpolnych wzdłuż zachodniego brzegu rzeki Wel,
- ochrona i eksponowanie przestrzeni o znaczących walorach widokowych, w szczególności doliny rzeki Wel poprzez m.in. ograniczanie wprowadzania dysharmonijnych krajobrazowo i widokowo elementów i form zagospodarowania terenu,
- utrzymanie i kształtowanie zewnętrznej granicy kompleksu leśnego z zachowaniem eksponowanych wnętrz krajobrazowych i panoram widokowych,
- kształtowanie istniejącego i planowanie nowego zagospodarowania z uwzględnieniem otwarć widokowych, panoram i przedpoli ekspozycji na dolinę rzeki Wel, w szczególności na obszarach o znaczącej ekspozycji zabudowy,
- zapobieganie lokalizowaniu tablic i urządzeń reklamowych stanowiących przesłonięcia widoków,
- przy planowaniu lokalizacji obiektów budowlanych stanowiących dominanty i akcenty rekomenduje się przeprowadzenie pogłębionych ekspertyz krajobrazowych w zakresie m.in.: określenia zasięgu widoczności, wyznaczenia przedpoli, punktów i osi widokowych, tła panoram widokowych, w celu oceny ich oddziaływania na krajobraz.

Zadania mające na celu zachowanie dotychczasowego lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń, zidentyfikowanych dla zachowania wartości krajobrazu:

Rozpoczęcie, kontynuacja lub zaniechanie różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:
- Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk.
- Ograniczanie przekształcania nieużytków i trwałych użytków zielonych na grunty orne.
- Zachowanie śródpolnych torfowisk, zabagnień, podmokłości oraz oczek wodnych.
- Użytkowanie terenów rolnych w sposób zapewniający ochronę jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- Kształtowanie i zachowanie stref przejściowych na granicy terenów rolnych z kompleksami leśnymi.
- Zapobieganie tworzeniu wielkopowierzchniowych upraw monokulturowych.
- Kształtowanie struktury gatunkowej drzewostanów zgodnie z warunkami siedliskowymi lasu, w tym preferowanie gatunków mających zdolności adaptacyjne do zmieniających się warunków środowiska i klimatu.
- Ochrona drzew w obrębie stromych zboczy.
- Zachowanie i kształtowanie naturalnych procesów w lasach, sprzyjających zwiększaniu różnorodności biologicznej na poziomie genetycznym, gatunkowym, ekosystemowym i krajobrazowym.
- Utrzymanie i poprawa stanu i potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego jednolitych części wód.
- Utrzymanie stabilności i naturalności warunków hydrologicznych ekosystemów wodnych i od wód zależnych.
- Kształtowanie optymalnych stosunków wodnych, w tym podejmowanie działań z zakresu małej retencji.

- Zachowanie koryta rzeki Wel w stanie naturalnym wraz z utrzymaniem naturalnych procesów je kształtujących.
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki ściekowej.

Przeprowadzanie zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej: Nie wskazuje się.

Koordynacja działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

- Współdziałanie organów i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizacji celów i przedmiotów ochrony obszarów i obiektów objętych formami ochrony, w szczególności Welskiego Parku Krajobrazowego oraz obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Rzeki Wel PLH280015.
- Realizacja i uwzględnianie, na etapie kształtowania i prowadzenia polityki rozwoju gminy, celów ochrony, zagrożeń oraz wytycznych i innych wskazań określonych w aktach prawnych ustanowionych dla form ochrony.
- Ustanowienie planu ochrony Welskiego Parku Krajobrazowego.
- Planowanie i realizacja działań w obrębie obszarów chronionych w sposób niepowodujący negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony.

Podejmowanie działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:

- Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej gminy poprzez stanowienie aktów prawa miejscowego oraz sporządzanie innych dokumentów planistycznych.
- Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie problematyki ochrony środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.
- Realizacja funkcji produkcji rolnej oraz turystycznej i rekreacyjnej z zachowaniem najwyższych standardów ochrony środowiska, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.
- Utrzymanie funkcji ekologicznej krajobrazu.
- Zapewnienie drożności i łączności ekologicznej obszarom tworzącym Regionalną sieć korytarzy ekologicznych.

Tabela 23. *Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu priorytetowego 28-315.15-27 „Trzcin i okolice” Źródło: wmbpp.olsztyn.pl*

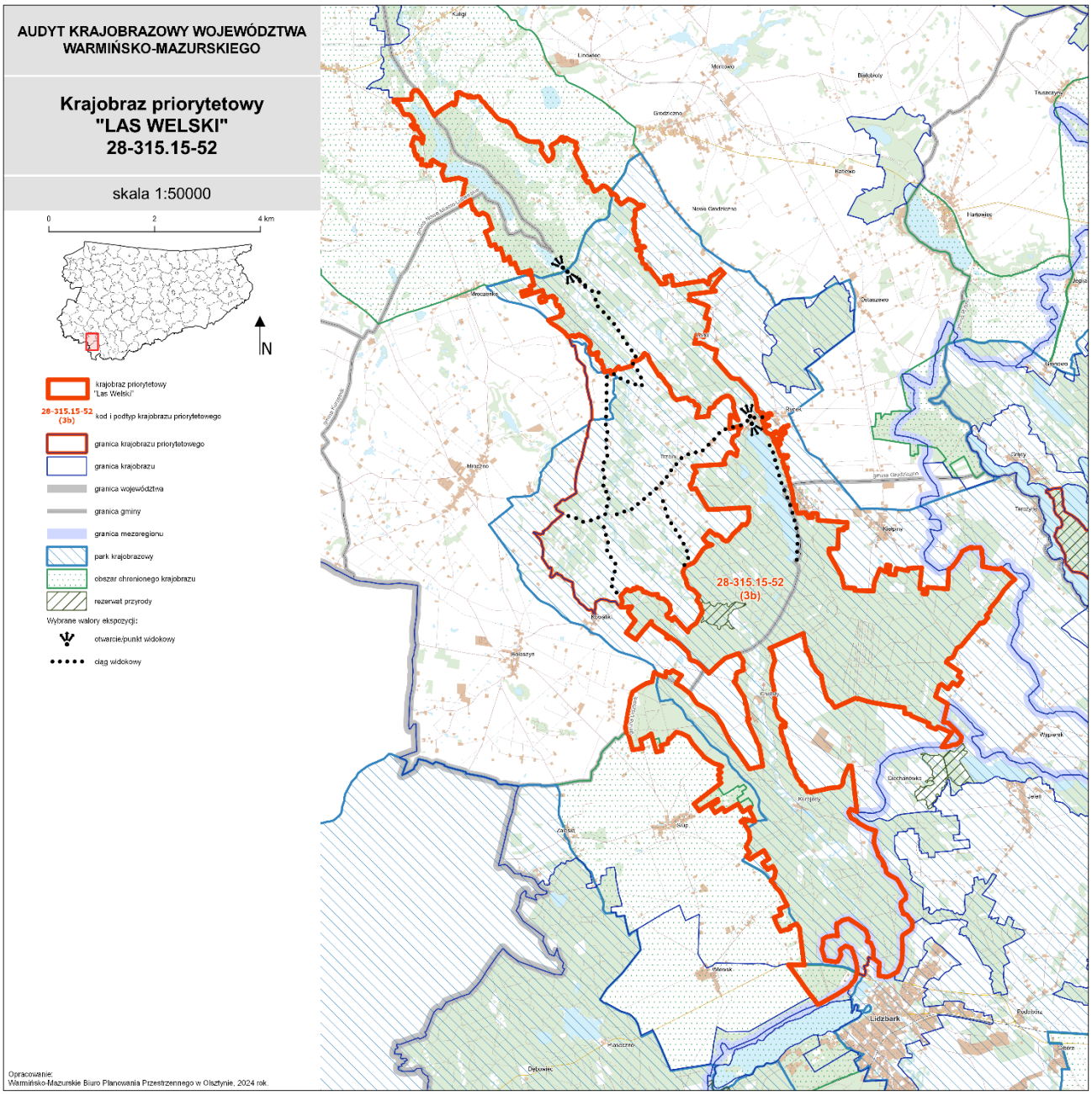

Rys.13. Krajobraz priorytetowy „Las Welski", cz. zlokalizowana w gminie Grodziczno
Źródło: wmbpp.olsztyn.pl

REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO2 28-315.15-52 „LAS WELSKI"
Kierunki i zasady kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów w odniesieniu do poziomu lokalnego:
Wytyczne odnośnie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów lub zasad ich zagospodarowania: • Uwzględnianie cech środowiska przyrodniczego, kulturowego i walorów krajobrazowych na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego w celu zapobiegania powstawaniu konfliktów przestrzennych, w tym środowiskowych i widokowych. • Ochrona unikatowych cech krajobrazu, w szczególności wyróżniającej się rzeźby terenu, w tym obszaru rynny polodowcowej wraz z dolinami rzek Wel i Bałwanki. • Ograniczanie przekształcania lasów na cele nieleśne. • Utrzymanie w strukturze lasów: śródleśnych łąk, muraw i innych zbiorowisk nieleśnych. • Ochrona terenów mokradłowych. • Ochrona i kształtowanie stref przybrzeżnych jezior, w szczególności jeziora Kiełpińskiego, z uwzględnieniem:

- utrzymania istniejącej roślinności,
- zapobiegania przekształcaniu linii brzegowej,
- utrzymania istniejących naturalnych rozlewisk i zabagnień,
- ograniczania lokalizowania pomostów.

- Na terenach użytkowanych rolniczo zachowanie układu i struktury pól oraz miedz, roślinności śródpolnej, zadrzewień przydrożnych, nadwodnych oraz terenów podmokłych, naturalnych oczek wodnych i źródlisk.
- Dążenie do zachowania i kształtowania stref buforowych jezior i rzek w obrębie terenów użytkowanych rolniczo w celu ograniczenia spływu substancji biogennych.
- Kształtowanie terenów zabudowanych wsi z uwzględnieniem:
  - kształtowania wsi Chełsty i Kurojady poprzez planowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do istniejących historycznych układów wsi oraz z uwzględnieniem regionalnych wiejskich tradycji osadniczych, cech środowiska przyrodniczego i walorów ekspozycji,
  - zapobiegania rozpraszaniu zabudowy wsi Lorki poprzez planowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do regionalnych wiejskich tradycji osadniczych oraz z uwzględnieniem cech środowiska przyrodniczego i walorów ekspozycji,
  - kształtowania zabudowy poprzez stosowanie jednolitego charakteru, w szczególności w zakresie: skali, formy, wysokości i gabarytów, bryły, geometrii połaci dachowych, elewacji, detalu architektonicznego oraz rodzaju i kolorystyki materiałów, w tym pokrycia dachowego.
- Przywracanie lub utrzymanie wartości historycznych, architektonicznych i krajobrazowych obiektów zabytkowych z uwzględnieniem w szczególności ich otoczenia, powiązań funkcjonalnych, przestrzennych i widokowych, w tym m.in. młynów wodnych w Kurojadach i Lorkach oraz zespołu dworsko-folwarcznego w Chełstach.
- Ochrona bioróżnorodności.
- Kształtowanie zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego, w szczególności na terenach położonych nad jeziorami oraz w obrębie rzeki Wel (szlak kajakowy), w dostosowaniu intensywności zagospodarowania do chłonności turystycznej oraz cech środowiska przyrodniczego i krajobrazu w Welskim Parku Krajobrazowym.

Wytyczne odnośnie określenia walorów ekspozycji, w szczególności elementów takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe oraz zasad ich ochrony i kształtowania:

- zachowanie i kształtowanie osi, ciągów i punktów widokowych poprzez ograniczanie zagospodarowania przesłaniającego widoki, w szczególności z:
  − plaży w Rynku oraz z ciągu widokowego wzdłuż wschodniego brzegu jeziora Kiełpińskiego na jezioro, przeciwległe brzegi oraz wnętrza krajobrazowe kształtowane przez linię brzegową,
  − mostu na rzece Bałwance w ciągu drogi powiatowej (Mroczenko – Nowe Grodziczno) na dolinę i rozlewiska rzeki,
- utrzymanie i kształtowanie zewnętrznej granicy kompleksu leśnego z zachowaniem wnętrz krajobrazowych eksponowanych i panoram widokowych, w szczególności z dróg: powiatowej Trzcin – Rynek, gminnej Lorki Młyn – Lorki, śródpolnej Lorki – Tama,
- ochrona i eksponowanie przestrzeni o znaczących walorach widokowych poprzez ograniczanie wprowadzania dysharmonijnych krajobrazowo i widokowo elementów i form zagospodarowania terenu,
- kształtowanie istniejącego i planowanie nowego zagospodarowania z uwzględnieniem otwarć widokowych, panoram i przedpoli ekspozycji,
- zapobieganie lokalizowaniu tablic i urządzeń reklamowych stanowiących przesłonięcia widoków,
- wprowadzanie zieleni o funkcji przesłaniającej i izolującej obiekty dysharmonijne,
- przy planowaniu lokalizacji obiektów budowlanych stanowiących dominanty i akcenty rekomenduje się przeprowadzenie pogłębionych ekspertyz krajobrazowych w zakresie m.in.: określenia zasięgu widoczności, wyznaczenia przedpoli, punktów i osi widokowych, tła panoram widokowych w celu oceny ich oddziaływania na krajobraz.

Zadania mające na celu zachowanie dotychczasowego lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń, zidentyfikowanych dla zachowania wartości krajobrazu:

Rozpoczęcie, kontynuacja lub zaniechanie różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:

- Zachowanie i ochrona zróżnicowania siedliskowego w obrębie kompleksu leśnego, w tym siedlisk wodnych i nieleśnych.
- Kształtowanie struktury gatunkowej drzewostanów zgodnie z warunkami siedliskowymi lasu, w tym preferowanie gatunków mających zdolności adaptacyjne do zmieniających się warunków środowiska i klimatu.
- Zachowanie koryta rzeki Wel oraz Bałwanki i innych cieków w stanie naturalnym wraz z utrzymaniem naturalnych procesów je kształtujących.
- Ochrona powierzchni leśnych przed fragmentacją.
- Kształtowanie i zachowanie stref przejściowych na granicy terenów rolnych z kompleksami leśnymi.

- Zachowanie i kształtowanie naturalnych procesów w lasach, sprzyjających zwiększaniu różnorodności biologicznej na poziomie genetycznym, gatunkowym, ekosystemowym i krajobrazowym.
- Ograniczanie przekształcania nieużytków i trwałych użytków zielonych na grunty orne.
- Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk.
- Utrzymanie i poprawa stanu i potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego jednolitych części wód.
- Utrzymanie stabilności i naturalności warunków hydrologicznych ekosystemów wodnych i od wód zależnych.
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki ściekowej.

Przeprowadzanie zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej.

- prowadzenie działań rewitalizacyjnych młynów wodnych w Kurojadach i Lorkach.

Koordynacja działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

- Współdziałanie organów i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizacji celów i przedmiotów ochrony obszarów i obiektów objętych formami ochrony, w szczególności:
  - Welskiego Parku Krajobrazowego,
  - rezerwatu przyrody „Piekiełko”,
  - Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel,
  - Obszaru Chronionego Krajobrazu Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego – Słup,
  - obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Rzeki Wel PLH280015,
  - obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001,
  - użytków ekologicznych „Kurojady” i „Chełsty”.
- Realizacja i uwzględnianie, na etapie kształtowania i prowadzenia polityki rozwoju gminy, celów ochrony, zagrożeń oraz wytycznych i innych wskazań określonych w aktach prawnych ustanowionych dla form ochrony.
- Ustanowienie planu ochrony Welskiego Parku Krajobrazowego.
- Planowanie i realizacja działań w obrębie obszarów chronionych w sposób niepowodujący negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony.

Podejmowanie działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:

- Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej gminy poprzez stanowienie aktów prawa miejscowego oraz sporządzanie innych dokumentów planistycznych.
- Realizacja zadań Welskiego Parku Krajobrazowego w zakresie ochrony przyrody oraz wartości kulturowych i krajobrazowych.
- Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie problematyki ochrony środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.
- Realizacja funkcji produkcji leśnej oraz turystycznej i rekreacyjnej z zachowaniem najwyższych standardów ochrony środowiska, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.
- Utrzymanie funkcji ekologicznej obszaru.
- Zapewnienie drożności i łączności ekologicznej obszarom tworzącym Regionalną sieć korytarzy ekologicznych.

Tabela.24. *Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu priorytetowego 28-315.15-52 „Las Welski” Źródło: wmbpp.olsztyn.pl*

9. OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE W ZAKRESIE WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 72 UST. 1–3 USTAWY Z DNIA 27 KWIETNIA 2001 R. – PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA

W ramach przygotowań do opracowania planu ogólnego gminy zostało sporządzone „Opracowanie ekofizjograficzne sporządzane na potrzeby planu ogólnego gminy Grodziczno (2025)”.

Opracowanie stanowi podstawę do oceny stanu środowiska, jego funkcjonowania, wrażliwości oraz zdolności do regeneracji. Obejmuje także ocenę walorów przyrodniczych oraz zasobów środowiskowych gminy.

Za podstawowe uwarunkowania przyrodnicze gminy Grodziczno należy uznać:

– niski udział gleb wysokiej jakości, przydatnych do produkcji rolnej,

- występowanie niewielkich obszarów zidentyfikowanych złóż surowców naturalnych,
- rozbudowaną sieć hydrologiczną (cieki naturalne i jeziora)
- rozbudowana sieć obszarów chronionych oraz wysoką liczbę obiektów chronionych na terenie gminy,
- obszary leśne zgrupowane w zwarte kompleksy i stosunkowo niską lesistość gminy.

Jako główne cele w zakresie kształtowania krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego należy uznać:

- zachowanie rolniczego charakteru gminy z mozaiką pól, użytków zielonych, lasów, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- ochronę i uzupełnianie przydrożnych alei drzew i nasadzeń przydrożnych, szczególnie wzdłuż dróg gminnych,
- ochronę krajobrazu jeziornego poprzez ukierunkowanie rozwoju funkcji turystyczno–rekreacyjnej,
- ochronę krajobrazu poprzez ograniczenie dominatów krajobrazowych w postaci obiektów wysokich i wysokościowych m.in. takich jak: maszty antenowe, linie energetyczne i turbiny wiatrowe.
- ochronę zachowanych założeń pałacowo–parkowych, zabytków architektury, regionalnej zabudowy drewnianej, krzyży, kapliczek, miejsc pamięci, cmentarzy i innych obiektów o wartościach kulturowych,
- propagowanie architektury regionalnej.

Analiza biotycznych i abiotycznych uwarunkowań środowiska wskazuje, że na terenie gminy Grodziczno występują obiekty oraz obszary chronione określone ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r.o ochronie przyrody. Wśród najważniejszych aspektów należy zwrócić uwagę na:

- Rezerwaty przyrody Piekiełko,
- Welski Park Krajobrazowy,
- Specjalny obszar ochrony siedliskowej Natura 2000: Dolina Drwęcy PLH280001,
- Specjalny obszar ochrony siedliskowej Natura 2000: Przełomowa Dolina Rzeki Wel PLH280015,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel,
- Buchnowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Zespół przyrodniczo–krajobrazowy Jeziora Zwiniarz.

10. ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ W GMINIE

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyliczane jest w oparciu o przepisu Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023r. poz. 2758 z dnia 22 grudnia 2023r.).

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

(wg § 3. Rozporządzenia)

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oblicza się ze wzoru:

$$ZAP = M_{20} - \frac{PUM_0}{P_{20}}$$

gdzie:

ZAP - oznacza zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową,

M_{20} - oznacza prognozowaną liczbę mieszkańców gminy w oparciu o dane udostępniane przez statystykę publiczną, powiększoną o 5%,

PUM_0 - oznacza łączną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie zgodną z najnowszymi danymi,

P_{20} - oznacza prognozowaną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca.

Prognozowaną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca oblicza się zgodnie z jednym ze wzorów:

$P_{20} = 3P_0 - 2P_{-10}$

$P_{20} = 2P_0 - P_{-20}$

gdzie:

P_0 - oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z najnowszymi danymi,

P_{-10} - oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, według stanu na 10 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane,

P_{-20} - oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, według stanu na 20 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane.

Obliczenie prognozowanej liczby mieszkańców gminy w oparciu o dane udostępniane przez statystykę publiczną, powiększoną o 5%

Rok	2024r.	2044r.	+5%	**M_{20}**
Liczba mieszkańców	5786	5054	5306,7	**5306,7**

Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie zgodna z najnowszymi danymi (2024 r.)

PUM_0 = **161 527,00 m^2**

Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodna z najnowszymi danymi (2024 r.)

P_0 = 27,9 m^2/osobę

Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodna z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, według stanu na 10 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane (2014 r.)

P_{-10} = 23,1 m^2

Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodna z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, według stanu na 20 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane (2004 r.)

P_{-20} = 21,7 m^2

Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie na jednego mieszkańca

Wg I wzoru: $P_{20} = 3P_0 - 2P_{-10}$

P_{20} = 3*27,9 – 2*23,1 = **37,5 m^2** > P_0 < 40,0 m^2

Wg II wzoru: $P_{20} = 2P_0 - P_{-20}$

P_{20} = 2*27,9 – 21,7 = **34,1 m^2** > P_0

Obliczenie zapotrzebowania na nową zabudowę

ZAP = 5306,7 – 161 527,00/40,0 = 1268

W przypadku gdy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową obliczone zgodnie z ust. 2 Rozporządzenia wynosi mniej niż:

1) 1000 w gminie, w której liczba mieszkańców zgodnie z najnowszymi dostępnymi danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną wynosi nie mniej niż 5000 - dopuszcza się przyjęcie, że wynosi 1000;
2) 500 w gminie, w której liczba mieszkańców zgodnie z najnowszymi dostępnymi danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną wynosi mniej niż 5000 i nie mniej niż 2000 - dopuszcza się przyjęcie, że wynosi 500;
3) 300 w gminie, w której liczba mieszkańców zgodnie z najnowszymi dostępnymi danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną wynosi mniej niż 2000 - dopuszcza się przyjęcie, że wynosi 300.

Obliczone zapotrzebowanie wynosi 1268 > 1000,00, w związku z tym przyjęto wielkość **ZAP = 1268 osób.**

CZĘŚĆ GRAFICZNA

1. Rys. nr 1 - Rysunek planu ogólnego
2. Rys. nr 2 - Uwarunkowania rozwoju przestrzennego Gminy Grodziczno
3. Rys. nr 3 - Rysunek planu ogólnego na tle uwarunkowań rozwoju przestrzennego Gminy Grodziczno
4. Rys. nr 4 - Analiza chłonności terenów niezabudowanych